

Potrebno je skupno sodelovanje

Ugotovitve na terenu, v naravi ter čitanje tuje lovske literature mi je dalo povod, da napišem mišljenje večjega dela gozdarjev, kmetijcev in lovcev o tej temi.

Vsi se zavedamo, da smo zaostali v vseh treh panogah in da smo to zaostalost »podedovali«. Podedovali smo tudi stare strokovne kadre tako v gozdarstvu kakor kmetijstvu in lovstvu, od katerih še nekateri gledajo svojo stroko zase, ne pa kot povezano celoto. V naši družbi ne moremo gledati samo lovca, kakršnega smo gledali v privatnem zakupnem sistemu. Prav tako ne gozdarja in kmetijca, ki jih moramo gledati kot nosilce napredne miselnosti, da ohranijo zanamcem in družbi čim manj okrnjeno naravo.

Naše lovstvo je od osvoboditve do danes s 422 lovskimi družinami in 10.000 člani lepo napredovalo pri ureditvi lovišč, dvigu staleža divjadi in pri pokončevanju škodljivcev.

Naše lovstvo pa tu in tam naleti na sicer redke izjeme pri gozdarstvu in kmetijstvu, ki posredno ali neposredno zavirajo napredek.

Ne smemo pozabiti, da pri intenzivnem gospodarjenju v našem gozdarstvu in kmetijstvu zgublja divjad svoj življenjski prostor in pogoje za razmnoževanje. Tega se zaveda vsak ljubitelj narave, da kjer stoji tovarna, ne more stati gams ali rasti planika. Nerazumljivo pa je, da n. pr. gozdna uprava ne trpi niti kosa srnjadi v svojih gozdovih, kakor da nekateri gozdarji mislijo, da bodo rešili slovensko gozdarstvo s samimi topoli. Ti ljudje pozabljajo, koliko koristi napravi n. pr. srnjad ravno gozdarstvu s kopanjem gomoljev. S tem pripravlja tla za pomlajevanje. Sicer to delo vrše delavci proti plačilu. Ali na primer divji prašiči — ti se v stiski preživljajo s korenjem praproti in rijejo prav tam, kjer je nujno pripraviti tla za pomladitev. Čudno, da od gozdarjev teh podatkov nihče ne zbira, pač pa iščejo podatke o škodi. Nekateri že danes ne morejo doumeti, da je divjad skupna last družbe.

Pravilno je, da izkoristimo vsako ped zemlje za topole, kjer drugo gozdno drevje ne uspeva in ker topol daje velik prirastek lesa. Toda topol sam ne bo rešil naše lesne industrije. Radi pozabljam tudi na ptice, koristne gozdarstvu in mnogi še zavračajo misel, da bi mogli porušeno naravno ravnotežje v naravi in posebej v gozdih v mnogih primerih vpostaviti z gojitvijo teh ptic, da jim nameščamo ustrezne valilnice.

Pa pogledjmo zgolj sinico, da ne bom govoril o škorecu, kukavici, drozgu, žolni, detelju, slavčku, golobu, poljski jerebici, fazanu idr. Povprečna teža sinice je 65 gr; na dan porabi 98 gr hrane t. j. 150 % lastne teže, kar je približno 1.800 ličink oz. žuželk dnevno. In katere so te ličinke oz. žuželke, ki jih pozna vsak gozdar in kakšno škodo povzročajo? Gobar, smrekov prelec, prsteničar, zlatoritka, pinijev sprevodni prelec, jelova uš itd.

In kdo ima korist? Mislim, da kolikor lovec, toliko ali še več gozdar in kmet, še bolje povedano, skupnost. Da pa niso vsi gozdarji taki, priča od časa do časa kak članek v dnevnem časopisju kot n. pr., da je gozdar iz Murske Sobote v svojem revirju namestil preko 500 valilnic. Da bi bilo med lovci, gozdarji in kmetijci več takih, bi bila naša divjad bolj zdrava in bi manj govorili o nosnem obadu srnjadi, manj o škodi v naših gozdovih po gozdnem mrčesu in isto v kmetijstvu.

Pri nas je kmetijska proizvodnja vsa leta zaostajala. V bodočem perspektivnem planu z dviganjem hektarskega donosa, bo najpomembnejše umetno gnojenje in kemična sredstva proti mrčesu, plevelu in podobno.

Zato je potrebno, da lovci že sedaj opozarjamo našo kemično industrijo ter uvozna podjetja, kaj bodo proizvajala oziroma uvažala, da bo divjad utrpela čim manj škode in v zvezi s tem naše gozdarstvo in kmetijstvo samo.

Pa pogledjmo kaj piše o tem »Diana«, glasilo italijanskih lovcev od 15. avgusta 1957 pod naslovom: »Divjad in kmetijstvo.« »Zastrupljevalni

učinki protizajedalskih sredstev na divjad. Kot je znano, so sredstva proti mrčesu na podlagi fosfornih preparatov zelo strupena. Spričo tega priporočajo oblasti, da se kmetijski proizvodi, ki so bili posipani s takimi sredstvi, ne smejo prodajati, dokler ne poteče 20 dni po zadnjem škropljenju. Oljke se ne smejo prej oddajati v stiskalnice, dokler ne preteče 20 dni«, itd.

V vseh modernih deželah postaja favna čedalje bolj revna. Eden od razlogov za propadanje živalstva so tudi moderna kemična sredstva v kmetijstvu. Treba bo ugotoviti s poizkusi, kako vplivajo razni kemični preparati na divjad. Umetna kemična gnojila preizkušajo v laboratorijih, da ugotove stopnjo njihove strupenosti. Doslej še ni ugotovljeno, da bi bila umetna gnojila kriva za zastrupljenje divjadi.

Kemična sredstva za uničevanje plevela, sestavljena iz dušičnatih spojin (DNC in podobna) so se izkazala za škodljiva.

Angleški center za zaščito divjadi poroča naslednje: »Po periodičnih škropljenjih spomladi leta 1950 je bilo poslano našim laboratorijem 52 mrtvih jerebic. Od teh je imelo 37 očitne znake zastrupljenja po DNC. Od 37 fazanov jih je bilo 17 zastrupljenih od istega preparata.« Za boljše osvetlitev podajam pismo, ki nam ga je poslalo dne 3. V. 1950 Gospodarsko posestvo Cambridgeshire: »Preparat proti plevelu je bil DNOG. Na površini 30 ha smo našli: 10 fazanov, 1 jerebico, 1 goloba, 14 zajcev, 2 kunca in 46 malih ptic. Pregledali smo enega fazana, eno jerebico in enega kunca. Pregledi so potrdili zastrupljenje po DNC. Dlaka in perje sta bila pomazana z rumenimi madeži, notranji organi so bili napolnjeni s krvjo. Najbolj so bila prizadeta pljuča, njih površina je bila prepredena s krvavitvami. Isti pojav na srcu in možganih. Nekatere ptice so prejele smrtno dozo samo skozi kožo, verjetno zato, ker so šle skozi rastlinje, ki je bilo pravkar poškropljeno. Golša je bila namreč prazna. Druge pa so imele golše polne brstičev in listov, prepojenih z DNC. V teh primerih je bila vidna kongestija krvi na gornjem delu črevesja.« Ob tej priložnosti naj opozorim, da je bilo mnogo lovskih psov neposredno ali posredno zastrupljenih po teh preparatih. Ne bi se čudil, da je nastopilo mnogo smrtnih primerov, kar se pogosto dogaja, ker so lovski psi žrli zastrupljene krte, miši in druge živali. Znano mi je, da so bili napravljeni preizkusi na fazanih, ki so se pasli na površinah, poškropljenih s preparati za uničevanje plevela, (MCPA) dvojne koncentracije. Pokladali so tudi hrano fazanom, ki je bila zastrupljena. Toda v prvem in drugem primeru brez škode za fazane. Ti navadni preparati proti plevelu so sestavljeni iz hormonskih elementov, ki preprečujejo rast določenih vrst plevela. Verjetno je, da niso preparati za uničevanje plevela MCPA ali pa 2-4 D, škodljivi divjadi.

Uporabljati bi bilo treba DNC samo v primeru, ko drugi protiplevelni preparati ne morejo uničiti plevela, ker stalna uporaba hormonskih protiplevelskih sredstev povzroči, da postane plevel odporen.

Angleški center predlaga kmetovalcem naslednji kompromis: Dve leti hormonskih preparatov, eno leto DNC samo na površini, kjer je res nujno potreben. Preparati na podlagi žveplene kisline za škropljenje niso škodljivi odrasli divjadi. Mlada divjad pa bi se zastupila zaradi procesa razjedanja, zlasti od rastlinstva, ki je bilo pred kratkim poškropljeno v suhem vremenu. Tudi natrijev klorat, uporabljen pri krompirjevih nasadih ni strupen. Prav tako se zdi, da niso strupeni preparati (arsenito sodico) natrijevega arzenata. Seveda niso protiplevelna sredstva koristna divjadi, pa čeravno niso strupena. Ti preparati namreč uničujejo pirnico, ki raste med žitom, ker jo divjad rada je, zlasti poleti. Kjer raste pirnica, se razvijajo v velikem številu žuželke, ki služijo kot hrana mladim jerebicam v prvih treh tednih življenja. Da se zmanjša škoda, je treba zelo skrbno izbirati sredstva proti plevelu. Zadnja leta so iznašli zelo učinkovite preparate proti mrčesu na podlagi fosforja. Angleški center piše: »Njihov učinek na divjad za leto 1952 je povzročil mnogo skrbi ne samo lovcem, ampak tudi vsem, ki jim je pri srcu ohranitev favne in zlasti ptic. Najbolj so uporabljali za posipanje nek preparat, ki vsebuje Schradan (sredstvo, ki ga absorbirajo rastline in ki zastruplja žuželke, ki se od njih hranijo.« Zlasti uničujejo afide (listne uši) in tripide (češnjeve ušice). Pharathion Hept in Tepp so drugi strupeni fosforni preparati. Doslej še nimamo dokazov o njihovi škodljivosti. Teoretično so boljši od Schradona, ker se kmalu razkroje in ker jih rastline ne absorbirajo popolnoma.«

Naslednjo divjad so našli mrtvo na dveh različnih zemljiščih, ki sta bili posipani s preparati Schradon:

	September 1952: ca 20 ha	Avgust 1952: ca. 12 ha
jerebice	19	15
fazani	10	3
majhne ptice	129	38
kunci	7	—
zajci	2	2
miši	2	1
poljske miši	4	nekoliko
sive veverice	1	—
hermelin	1	—
Skupno	175	59

Na dveh navedenih zemljiščih so poginile največ ptice. Seveda niso našli vseh poginulih živali. Mnoge ptice so bile na pol ohromele po učinkih Schradana. Ko so kmetje zvedeli za te učinke, so mnogi sklenili, da ne bodo več uporabljali Schradana. Sicer pa je Schradan najbolj zanesljivo sredstvo za uničevanje afidov (listnih uši). Problem proučujejo sedaj razne državne ustanove in industrijska podjetja za proizvodnjo preparatov.

Ne smemo zamenjevati organsko — fosfornih preparatov z navadnimi fosfornimi strupi, ki usmrtilijo vsako divjad.

Nimamo praktičnih dokazov, da bi bila perjad zastrupljena po navedenih preparatih za uničevanje mrčesa na govedu, za razkuževanje semenja i.t.d. Ti preparati vsebujejo D.D.T. ali BHC (660). Čeprav se je v laboratorijih pokazalo, da sta ta dva preparata le zmerno škodljiva mladi perjadi (DDT bolj kot BHC), je pa malo verjetno, da bi ena žival v svojem okolju zaužila hkrati toliko hrane, da bi nastopila smrt zaradi zastrupitve.

Preparati na podlagi živega srebra za razkuževanje žita so strupeni, toda ker se uporablja majhna količina, ni verjetno, da bi ena ptica zaužila naenkrat nevarno dozo. Seveda se ne sme takšno pripravljeno seme uporabljati kot piča za kokoši.

Kaj svetuje raziskovalni Center I.C.I.?

Vsi ti kemični preparati so postali sestavni del modernega kmetijstva. Radi ali neradi jih moramo uporabljati, moramo uporabljati, in sicer z vso potrebno opreznostjo.

1. Ko uporabljamo zelo strupen preparat, ga potrosimo samo na omejenih površinah.

2. Ne posipajte živih meja in drugih zave-tišč, zlasti ne v času gnezdenja.

3. Posipajmo strupene preparate pred izvalitvijo jerebic in če mogoče še preden se razkrope mladi fazanji kebkci po žitnih poljih.

4. Največja nevarnost obstoji takoj po škropljenju. V lovskih rezervatih in kjer je to mogoče, je treba pregnati divjad z zemljišča, ki se poskropi in držati živali proč vsaj 48 ur.

Zaključek: divjadi resnično škodljivi so samo solitni preparati (DNC) in nekatera nova sredstva s fosfornimi estri. Ni razvidno, da bi kemična gnojila, preparati za semenje in hormonska sredstva povzročala škodo divjadi.

In kaj sledi iz tega? Mislim, da smo lovci prvi poklicani, da ukrenemo z gozdarji in kmetijci vse, da zaščitimo našo favno in floro in da se tako uvrstimo med napredne dežele, hkrati pa ne skrbimo zgolj ozko za svojo stroko. Ne morem si predstavljati človeka, ki ima opravka z naravo, da jo posredno ali neposredno uničuje.

Vsak ljubitelj narave, ne da je lovec, ribič ali planinec, želi videti v bistrem potoku postrv, v gozdu srnjad in jelenjad, na planinah gamsa in ruševca, na polju zajca, fazana in jerebico, na travniku in livadi cvetice, pa ne zato, da se bo s tem posebno bogatil, pač pa zato, ker je to del žive narave, brez katere ni našega življenja.

Vse to narekuje skupno sodelovanje nas vseh.

Tone Černač

Redni letni občni zbor Lovske zveze Slovenije

27. junija 1959 v Ljubljani, za poslovno leto 1958/59

Navzoči so bili delegati vseh lovskih zvez in člani Glavnega odbora LZS. Predsednik LZS tov. dr. Jože Benigar pozdravi navzoče, zlasti pa tov. Petra Trutina, zastopnika, Glavne lovske zveze FLRJ, tov. Boža Hrvoja, zastopnika Saveza lovačkih društava Hrvatske, generala tov. Jana Lokovška, zastopnika Državnega sekretariata za notranje zadeve, zastopnika Ribiške zveze Slovenije in ostale zastopnike družbenih organizacij in ustanov.

Navzoči so z burnim odobravanjem in stoje pozdravili brzojavko predsedniku FLRJ maršalu tov. Titu ter predsedniku Ljudske skupščine LRS tov. Mihi Marinku in predsedniku Glavne lovske zveze FLRJ tov. Svetislavu Štefanoviču.

Sprejet je bil sledeč dnevni red dela:

1. Izvolitev organov občnega zbora
2. Poročilo upravnega odbora in poročilo nadzornega odbora
3. Razprava o poročilih upravnega in nadzornega odbora
4. Potrditev letnih obračunov za preteklo poslovno leto in sklepanje o razrešnici upravnemu odboru
5. Volitev predsednika, glavnega in nadzornega odbora ter delegatov za občni zbor Glavne lovske zveze FLRJ
6. Izvolitev disciplinskega sodišča
7. Potrditev predračunov za tekočo poslovno dobo
8. Sklepanje o samostojnih predlogih
9. Razno

Izveček iz poročila predsednika LZS, tov. dr. Jože Benigarja o delovanju lovske organizacije v poslovnem letu 1958/59 in o važnejših dogodkih v slovenskem lovstvu: Predsednik med drugim ugotavlja, da se lovska zavest, strokovnost in disciplina vedno bolj krepi in uveljavljajo. Zato bo treba spremeniti obliko in vsebino dela naše organizacije, da bo sodelovanje z lovskimi zvezami čim tesnejše.

Med važnejšimi dogodki je bil predvsem sprejem delegatov vseh republiških zvez pod vodstvom Glavne lovske zveze FLRJ, 7. junija 1959 pri predsedniku maršalu tov. Titu v Dobanovcih pri Beogradu. Na tem sprejemu, kjer naš najvišji lovski tovariš Tito ni štedil ne s časom in ne z razgovori, se je vsestransko obravnavala lovska problematika, posebej še sodelovanje med lovci, gozdarji in kmetijci. Proti koncu maja t. l. je bil na Dunaju kongres Mednarodnega sveta za lov. Udeležil se ga je tudi naš predsednik, ki je postal član tega Mednarodnega lovskega foruma. Sprejet je bil tudi predlog Jugoslovanske delegacije, da bodo v bodoče države zastopane bolj pariteno in ne sorazmerno po velikosti.

V novembru je bila konferenca lovskih zvez Štajerske, Koroške, Tržaške in Videmske pokra-

jine ter Slovenije. Obravnavala so se zlasti vprašanja obmejnega lovstva in lovnega turizma. Letos se bo ta konferenca kot osma vršila v Sloveniji. Lani v oktobru je tudi Slovenijo obiskal bivši predsednik in sedanji generalni sekretar svetovne lovske organizacije gospod Hetie de Boislambert, ki se je posebno laskavo izrazil o naši lovski organizaciji.

V decembru je bil občni zbor Glavne lovske zveze z glavno točko: bonitiranje lovišč. V oktobru preteklega leta je bil odprt lovski oddelek Tehniškega muzeja Slovenije v gradu Bistra. Z republiško zvezo Hrvatske smo uredili sistem lovskega turizma. V marcu letos je Lovska zveza LRS organizirala zopet tečaj za lovske čuvaje, ki se ga je udeležilo 49 tečajnikov. Uspehi so bili znatno boljši od prejšnjega tečaja.

Konec februarja letos je slovenskim lovcem odprl vrata lasten dom v Ljubljani. V njem so dobili dostojno streho: Lovska zveza Slovenije, Uprava gojitvenih lovišč Slovenije, Kinološka zveza Slovenije, Lovska zveza Ljubljana in Ribiška zveza Slovenije. Kletni prostori bodo pa preurejeni v klubske in restavracijske prostore.

Finančni obračun sklada za lovski dom izkazuje 33 055 710 din dohodkov in 27 202 662 din izdatkov. Saldo znaša 5 853 048 din.

Gospodarjenje z lovišči, to je z družinskimi lovišči se je močno izboljšalo. Dohodek iz lovišč je večji za 10 milj., investicije za 7 milj., izdatki za vzdrževanje lovišč pa za 4 milj. Vendar sorazmerno sosednega zamejstva v lovskem gospodarstvu na splošno še nismo dosegli. Vsekakor pa je očividni napredek, če primerjamo stalež in odstrel leta 1950 in 1958.

Stalež: srnjadi	1950	31 500	—	odstrel	2 127
„ „	1958	53 350	—	„	5 713
„ zajcev	1950	45 000	—	„	22 236
„ „	1958	75 200	—	„	39 765
„ jerebic	1950	9 700	—	„	164*
„ „	1958	39 800	—	„	12 746

Za dosego gospodarsko znosljivega staleža zaščitene koristne divjadi in smotrnejše gojitve bo treba tesnejšega sodelovanja z gozdarji in kmetijci. Zato je bonitiranje lovišč pereče, da se dokončno odpravi stihijsko upravljanje s fondom divjadi. Delo na tem je v teku. Nič manj pereče je lovsko čuvajsko vprašanje. Težnja mora biti, da vsako lovišče dobi poklicnega čuvaja. Za lovsko čuvajsko službo so družine izdale 13 milj., potrebnih bi pa bilo 117 milj. Vendar je treba upoštevati, da je pri pasivnosti za lovce, dalo lovsko gospodarstvo posrednih dohodkov najmanj 100 milj. (lovni turizem, puškarstvo, lovska oprema, divjad itd.)

Za splošni dvig in strokovnost našega lovstva bo treba večje strokovne pomoči znanstvenih zavodov.

Občni zbor je sprejel nekaj sprememb pravil in sicer v členih: 13/IV, 14/II, 17/I/III, 18/I/II/V, 20/II, 24/II.

Bistvena sprememba je v tem, da se redni občni zbor sklicuje vsako drugo leto in da se na vsakih začetnih 100 članov voli po en delegat za glavni občni zbor, ki bo v bodoče imel 50-70 članov. Upravni odbor, ki ga voli glavni odbor, bo imel 20 članov. Glavni odbor izvoli tudi predsednika, podpredsednika in tajnika. Nadzorni odbor šteje 5-7 članov.

Občni zbor je imenoval zaslužnega člana in najstarejšega aktivnega delavca v lovski organizaciji, tov. Janeza Zupana za častnega dosmrtnega člana upravnega odbora LZS.

Proračun Lovskega sklada za poslovno dobo 1959-60 predvideva 11 920 000 din dohodkov in prav toliko izdatkov.

V **Glavni odbor Lovske zveze Slovenije** so bili izvoljeni tovariši: Ančik Jože, Bele Slavko, Dr. Benigar Jože, Bernik Stane, Beznik Cene, Bitner Franc, Bradaskja Rastko, Briški Lojze, Bulc Franjo, Bulc Marko, Dr. Cilenšek Miran, Colarič Lojze, Cug Evgen, Cvirn Otmar, Černač Tone, Ing. Dečko Milan, Derenčin Franc, Dobri-
lovič Miro, Dolanc Stane, Dolgan Rado, Fabjan Niko, Ferlež Ivan, Ferlež Milan, Ferligoj Davorin, Filiput Drago, Flajs Andrej, Fuks Nanek, Hafner Tone, Hrovat Žan, Ivanc Adolf, Ivančič Franc, Janežič Gustel, Janežič Ivan, Ing. Jenko Vladimir, Jurečič Jože, ing. Kersnik Gregor, Knavs Franc, Knežavrek Artur, Kordiš Franc, Košir Franc, Kovač Slavko, dr. Kovačec Janko, Krevs Ive, Krmelj Maks, Kumer Mirko, Kuntarič Jože, Lakner Lojze, Lavrič Janez, Letnik Franc, Mazlu Alfonz, Pečarič Srečko, Perat Janko, Pevec Konrad, Poglajen Leopold, Radar Jože, Rajh Mirko, dr. Rant Jože, Ribič Lojze, Rus Lojze, Simoneti Rino, Skerlovnik Ivan, Sok Franjo, ing. Šebenik Marjan, Švigelj Lado, Tarmen Andrej, Vogrinec Janko, Voljč Nace, Zadnik Ljuban, ing. Bogdan Žagar, Žagar Zoran.

Člani **Nadzornega odbora** Lovske zveze Slovenije so tovariši: dr. Dular Milan, Kelih Miloš, dr. Lavrič Janko, Lokovšek Jan, Nosan Franc, Pintar Maks, Tausig Stefan.

Za **delegate** na skupščino Glavne lovske zveze FLRJ so izbrani tovariši: dr. Jože Benigar, Flajs Andrej, dr. Dular Milan, Simoneti Rino, Zadnik Ljuban.

V **disciplinskem** sodišču so tovariši: Pakič Silverij predsednik, dr. Dougan Ivo, Pestotnik Janez člana, Špolar Ivan, dr. Tavčar Igor namestnika.

Iz zapisnika 1. seje Glavnega odbora Lovske zveze Slovenije dne 8. julija 1959

Glavni odbor LZS odobri poročilo dr. Jože Benigarja o dosedanjem poslovanju Lovske zveze Slovenije. Za tem izvoli Upravni odbor LZS. Člani so tovariši: Predsednik dr. Jože Benigar, podpredsednika Milan Ferlež, Ignac Voljč, tajnik Marko Bulc, člani Stane Bernik, ing. Gregor Kersnik, Franc Knavs, Lojze Rus, Franjo Sok, Ljuban Zadnik ter predsedniki Lovskih zvez

Celje, Gorica, Kočevje, Koper, Kranj, Krško, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Novo mesto, Postojna, Ptuj, Trbovlje. Glavni odbor sklene, da naj o komisijah, ki jih je treba ustanoviti za boljšo organizacijo dela, razpravlja Upravni odbor. Po možnosti naj bodo vodje komisij člani Upravnega odbora. Končno potrdi tudi odpoved dosedanjemu uredniku.

NARAVA IN LOVEC

Človek dvajsetega stoletja živi brez dvoma udobneje in boljše kot njegovi predniki. Žal pa je treba ugotoviti, da se je v nenehnem boju za izboljšanje svojega življenja odmaknil od narave. Ta pojav grozi, da se bo še poglobil, če se vzgojitelji ne bodo potrudili, vsaditi že v otroške duše ljubezen do narave. Družina in šola morata roko v roko sodelovati, pri čemer gre vzgoji v krogu družine prvo mesto.

Danes so redki starši, ki imajo znanje, čas in voljo, da seznanijo otroka z drobnim ptičjim svetom, ki v zimskem pomanjkanju prosi človeka za pomoč. Če otroka zadolžimo z oskrbovanjem ptičjih krmišč, vzbujamo v njegovi duši ljubezen do sobitij in do narave. Otroku se taka doživetja globoko vtisnejo v dušo. Otroku je prirojena ljubezen do živali; to zasnovo pa je treba gojiti in negovati. Človek, ki ljubi žival, ne more biti sovražnik sočloveku in bo, ko odraste, koristen član človeške družbe.

Lovci uživajo v naši socialistični skupnosti in tudi drugod po svetu zaslužen ugled. Celo v pravljičah in povestih je lovec vedno varuh in zaščitnik slabih in nedolžnih in zatiralec zlobe in pokvarjenosti. Duša ljudstva je v bistvu preprosta. Ona si ustvarja zglede, ki jih v mističnem smislu spoštuje in se trudi posnemati jih. Da je prav lovec med zgledi, je posebno odlikovanje, hkrati pa dokaz, da si je le notranje čist človek izbral nepotvorjeno naravo za svoj delokrog in tako uspel odvrniti slabe vplive spačene kulture. Zato vidi le sovražnik narave, telesno in duševno pomehkužen človek v lovcu brezčut-

nega ubijalca, ker ne more dojeti bistvene vloge lovca, varuha prirode. Z ogorčenjem gledajo taki ljudje v lovca trdosrčnega, ki »brez razloga« ubija tako nežno in lepo žival, kakor je srna; kljub temu ne odklanjajo srnjačje pečenke ali teletine, marveč jo povžijejo z najboljšim tekom in brez predsodkov. Saj ničesar ne vedo o nenehnem boju v naravi, ni jim znano, da ima vsako bitje svojega naravnega nasprotnika in da sta življenje in smrt enakovredna partnerja. Samo okolnost, da manjkajo velike roparice, ki jih je narava zato določila, da varujejo divjad pred degeneracijo, zahteva sodelovanje oziroma poseg lovca v davno motene zakone narave. Lov je stalna gojitev. Puška mora nadomestiti manjkajoče roparice in jih tudi nadomešča. Nepopolno sicer, kakor je vse nepopolno, kar je umetno, vendar pa dovolj dobro, da ohrani avtohtono divjad v ustrezajoči gostoti, predvsem pa v ustrezajoči kakovosti. Da je v naših loviščih še vedno dovolj divjadi, se imamo zahvaliti poštenemu lovskemu gospodarstvu in prijateljem narave.

Lovec in gojitelj odklanjata vsako počlovečevanje narave in sta zato zmožna ohraniti jo v njeni prvobitnosti. Lovec je na svojih poteh po lovišču, ob vsakem letnem času, pred zoro in ob luninem svitu dojel, da narava ne pozna dobrega in slabega, da ne more sovražiti niti ljubit, kajti v njej ni jeze in ne sočutja. Čustvenost, ki jo je človeku vlil njegov visoki razvoj, je naravi tuja. Samo človek ljubi, sovraži, ubija in živi, kakor je pač dano človeku.

Življenje živali usmerjata dva mogočna pola: Nagon samoohranitve in nagon za ohranitev vrste. Vsak življenjski izraz živali ali rastline je povezan z enim teh faktorjev. Roparica ne ubija zaradi ubijanja, marveč da ohrani sebe in svoj zarod. Tudi zato, da odvrne napadalca od sebe in svojih. Jelen, divji prašič ali druge, z obrambnimi sredstvi opremljene živali ne usmrtijo ali ranijo svojega sovražnika iz trme ali krvoločnosti, marveč le, da ohranijo sebe in svoj rod, pri čemer je zmagovalec navadno tudi sposobnejši za razplod. Seveda spreminjajo živali v ujetništvu svoje navade. Narava je temeljita in trajna in uči človeka, ki je iz nje zrastel. Civiliziran človek je ne more dojeti, če nenehno ne poskuša dobiti stika z njo. Lovec živi v stalnih stikih s prirodo. Kdor pa se v njene skrivnosti noče ali ne more poglobiti, ne spada v lovišče. Lovec ne more biti vsakdo, kajti za to plemenito udejstvovanje je treba imeti čut pravičnosti in veliko ljubezen do narave. Lovec mora biti brat in zaščitnik živali in rastlin, njihov varuh in prijatelj.

Današnje življenje zahteva od ljudi strokovno usposabljanje, veliko znanja in poglobitve,

če hočemo doseči vrhunske rezultate. Brez dvoma je tudi lov za tistega, ki ga izvaja, poklic. Ali se vsi, ki nosijo lovsko orožje, tega zavedajo? Toda, pripadnost k lovski organizaciji še ni naredila lovca. Pogoni so zelo primeren kamen preizkušnje za spoznavanje lovske ravni udeleženec. Morda še kolikor toliko poznajo tehnično plat ravnanja z orožjem, vendar pa je to premalo. Prve pomanjkljivosti se pokažejo pri vodstvu lovskega psa; najbolj občutljiva točka pa je površno poznavanje divjadi. Zgodilo se je, da je lovec streljal škurha, kljunaču pa prizanesel, češ, da je fazanka. Koliko jih je, ki spoznajo kokoš ruševca po letu? Humoristične karikature zadenejo često v črno. Vendar je krivda na lovcih samih, ki tolerirajo neznalce v svojih vrstah in jim ne posredujejo znanja.

Lovec ne sme biti le računski človek, ki izračuna iz vloženih sredstev uspehe. Toda, kaj

je končno uspeh? Poštenemu lovcu zadostuje često sam dober pogled. S tem rezultatom je tudi zadovoljen, ko se vrača iz lovišča. Pomislite na rukanje jelenov, na klicanje rdečega srnjaka, na naskakovanje velikega petelina. Pravi lovec je zadovoljen, če sliši drozga peti na vrhu smreke ali klic potujočih žerjavov. Cvetoča češnja, razcvela sredi gozdov razveseli lovčeve srce prav tako kakor prvo bukovo listje v maju. Lovec mora te stvari videti, sicer ne pride na svoj račun. Vsa narava je njegov dom, vse kar v njej diha, žari in poje. Tisti, ki mu je le za trofeje, je siromak, čeprav je uplenitev lepe trofeje med najbolj zaželenimi cilji lovca. Sicer pa, zakaj je ne bi uplenil, ko je toliko žrtvoval zanjo ob vsakem vremenu. Saj ga bodo trofeje spominjale na najlepše trenutke lovskega udejstvovanja. Zato jih bo cenil in spoštoval.

A. S. P.

Nekaj novega za naše orožje

Dobro orožje je sestavek mnogih delov, izdelanih v številnih kompliciranih delovnih operacijah iz najboljšega materiala. Zato naj bi bilo najdragocenejši rekvizit vsakega pravega lovca ali športnika-strelca.

Po vsakem lovu v sezoni, ob hodu lovišča v lovopustu ali tekovanju in streljanju, moramo orožje negovati. Moramo ga čistiti z oljem in mastjo, tudi če nismo streljali! Zadnje velja posebno za lovce, kajti puška s katero nismo streljali po prihodu iz revirja, v ceveh hitreje zarjavi! Iz izkušenj vemo, da so poleg cevi, katere bom posebej obravnaval, najbolj občutljiva mesta razni zgibi pri prelamačah, zatiči, ročice in vodila pri risanicah.

Ako pri negovanju orožja natančneje pogledamo imenovane dele, opazimo na njih svetle pege in lise kljub vestnemu mazanju! Na teh mestih se material tre pod velikim pritiskom. Ta izrine mazivo, da se kovina drgne ob kovino na suho. Posledica je hitrejša obraba tistega tornega mesta. Da je ta obraba zgibov, ročic, vodil, pri vsakem odpiranju puške, znatno večja, ako je puška nenamazana, mokra ali celo rjava, ve vsakdo. Posledice so kmalu tu — puška se sliši tudi kadar ne strelja — klopota in se maje, pri strelu pa se kadi na obeh koncih cevi.

Vem, da je za marsikaterega lovca in strelca muka, snažiti in mazati orožje. Zato podajam trajnejši način mazanja gotovih

delov orožja, v kombinaciji z najnovejšim, doslej še neuporabljenim mazivom, imenovanim »Molybden-disulfid« (MoS₂).*

To je črno-modre prašek kakor saje, nestrupen za lovca in puško. Ima lastnost suhega mazanja in ga lahko primešamo vsem mazivom, oljem in mastem. Ta prašek že 3 leta preizkušam na orožju, motorizaciji in v industriji z najboljšim uspehom!

Za mast, ki jo uporabljamo v orožarstvu, sem uporabil dodatek 15% tega praška. Isto ali manjšo količino lahko dodamo tudi olju za orožje. Večja količina dodatka ne škodi temveč samo koristi.

Pri mazanju postopamo takole:

Vse zgibe, ležaje, zatiče, vodila in ročice osnažimo s krpo, namočeno v bencinu in namažemo z zgoraj opisano mastjo, kateri smo dodali prašek. Enkratno premaz na leto pri dnevni rabi orožja zadostuje!

Poseben efekt mazanja, ki je trajnejši, pa dosežemo, ako zgoraj imenovane dele še prej temeljito umijemo s čistim bencinom in trikloretilinom, ter jih nato na suho otremo z irhovino (jelenovo kožo), katero smo napudrali z zgoraj imenovanim praškom.

Vedeti moramo, da se prašek najraje prime suhih in razmaščenih delov. Tako na suho namažane dele orožja potem namažemo z zgoraj imenovano mastjo. Puška je sedaj skoraj za trajno namazana! Neobhodno potrebno sicer ni, da po nanosu suhega

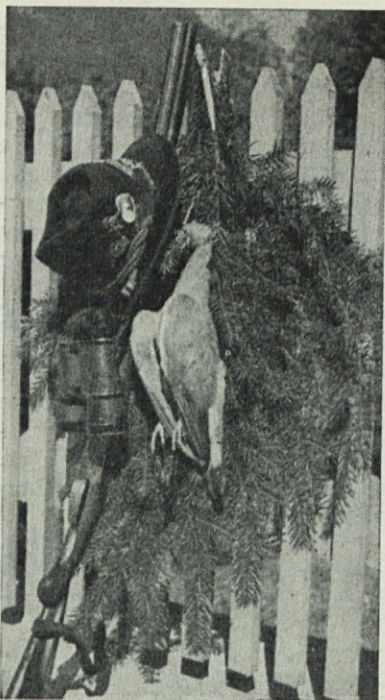
praška namažemo še z mastjo; vendar deluje mast kot amortizer vibracij pri strelu, ki včasih sprožijo še strel v drugih ceveh, tudi ako je puška sicer popolnoma v redu! To se rado zgodi v toplih dnevih, ko ima smodnik večjo moč.

S 15% -im mazivom lahko obvarujemo še mnogo drugih predmetov in lovskih pripomočkov, kateri ne smejo biti izrabljeni. Na primer: vsa vodila, navoje, premakljive muhe-kobilice risanic (katere so navadno izrabljene!), zatiki daljnogledov in prožil, ki postanejo trajnejše namazani. Na samem lovskem daljnogledu mažemo navoje objektivov s samim praškom, kateremu smo primešali prav malo masti za vroče ležaje (180° C). Isto mazivo lahko uporabimo pri vodilih objektivov foto aparatov za lov s kamero.

Molybdenov prašek zmanjšuje trenje tudi pri raznih osovinah, navojih in vodilih nekovinskih predmetov iz kosti, bakelita, lesa in raznih plastičnih mas, kot so n. pr. klicala in ostali lovčev pribor od žepnega noža do vžigalnika.

Kakor vidimo, lahko uporabljamo prašek sam ali pomešan z oljem in mastjo, smiselno pravilno na vseh področjih raznih dragih mehanizmov, katere hočemo očuvati.

Zboljšanje zadetkov je mišljeno tako, da natremo suho krpo ali jelenovo kožo (irhovino) s praškom ter z njo zdrgnemo cevi

risanic in šibrenic, ter pravtako krogle nabojev za risanice. S tem zmanjšamo pri strelu trenje v cevi; brzina krogle se s tem poveča, hkrati pa se zmanjšajo vibracije cevi in razstros zadetkov.

Prav tako prispevajo zglažene cevi šibrenic k manjši obrabi šiber, ki lete zato hitreje in premočrtneje.

Postopek pri mazanju in obravnavanju cevi risanic in šibrenic z Mo-praškom, naj bi bil takle:

Cevi osnažimo, namažemo z alkaličnim oljem in pustimo delovati 1—12 ur. Odvisno je od tega, koliko je cev zamazana ali koliko smo oddali strellov. Nato olje izbrišemo in cev večkrat z mehko krpo, namočeno v kemično čistem bencinu, bencolu in trikloretilenu, izmijemo. Ko je cev popolnoma suha, jo temeljito izdrgnemo z mehko krpo ali jelenuovo kožo (irhovino), katero smo napudrali z Mo-praškom. Tako premazana cev je pripravljena. Ako streljamo še z naboji, katerih krogle smo zdrgnili s praškom, smo storili vse. Strel bo ob zmanjšani vibraciji cevi in raztrosom zadetkov, brzina krogle pa se bo povečala pri najmanjši možni obrabi dragocene cevi!

Šibre ni potrebno posebej natreti s praškom, ker jim gladkost da grafitirana površina.

Tako obravnavane cevi, po streljih na suho osnažimo in na običajen način z olji premažemo.

Prvo z alkaličnim, nato s konzervirnim oljem.

Molybdenova plast sicer zmanjšuje rjavenje cevi, vendar je oljna plast proti koroziji še vedno potrebna za vzdrževanje orožja, predvsem cevi.

Plast Mo-praška, ki je vročinsko odporna, ostane v cevi do 20 strellov. Nato plast obnovimo. Debelina te plasti je ca. 3—5 mikronov. Pri risanicah je to ena lovska sezona.

Navajam še moj rezultat preizkušnje vojaške risanice Mauzer, katere cev sem obravnaval z Mo-praškom.

Predhodno sem leže oddal 10 strellov s cevjo, ki ni bila obravnavana s praškom in sicer na 300 m v intervalih po 5 minut. Naslon puške je bila vrečica s peskom, položena takoj pred prožilo. Nato sem cev, kakor zgoraj opisano, na suho namažal z Mo-praškom. Oddal sem prav tako 10 strellov v intervalih po 5 minut pod istimi pogoji kakor prej. Po vsakem strelu sem potegnil s praškom napudrano krpo skozi cev. Krogle nabojev nisem namažal.

Rezultat.

Zadetki po obravnavi cevi s praškom so bili povprečno 8 cm nad prvimi! Iz tega sem sklepal, da se mi je povečala brzina projektila. Raztros zadetkov je bil vidno manjši. Sedaj preizkuša

omenjeno mazivo celjska strelska družina in sicer na vseh orožjih za tekmovanje.

Navedel sem nekaj praktičnih izkušenj z mazivom Molybden-disulfid, za nas lovce in strelce.

Vir nabave Mo-praška je možen po Lovski zadruzi. Potrebne so majhne količine 5—10 gr na lovca ali strelca. Cena praška je 20 dolarjev na kg. Naslov navajam spodaj. Na ovitku tube Mo-praška, katerega sem preizkušal, je bilo zapisano: »Molykote-Pulver-Mikrofein«.

Veselo bi me, ako bi moje vrstice vzbudile zanimanje in razmišljanja pri lovcih in strelcih, ter da bi jim v teku let pri uporabi imenovanega maziva prihranile marsikak izdatek in rodile obilo uspehov. S tem bi gornje pisanje doseglo svoj namen.

Vinko Uršič, Celje

* Molybdenov-disulfid (Mo S₂), je mazljiv prašek, podoben zdrobljenemu grafitnemu svinečniku. Iznašili so ga v USA pri Alpha-Molykote-Corporation Stamford Conn., - Usa. Je izsledek pri iskanju maziva za suhe in silno vroče ležaje reak. letal. Je absolutno nestrupe, kemično in termično izredno obstojen. Uporablja se lahko pri temperaturi -185 do +450° C na zraku, 1100° C v vakuumu ter do 1340° C pod varstvom inertnih plinov. Prenese pritisk 7000 kg na cm², ter daje ekstremno nizke torne koeficiente 0,05 do 0,09, torej daleč nižje kot grafit in ima poleg tega še izredno oprijemljivost.

Zastopstvo licenčne izdelave v Nemčiji »Molykote KG.« München 19. Arnulfstrasse 71 Germany.

Lovec v avgustu

Z avgustom se odpre lov na jelena, ki je sedaj v tolšči in se proti koncu meseca, če so hladne noči, že sem in tja oglasi.

Tudi gamsi — kozli se smejo z avgustom streljati.

S 16. dnem avgusta so prosti jerebi, prepelice in kosci. Jerebice v tem času dobro drže in je zato dresura mladih psov zelo uspešna. Za poljski lov je avgust navadno še prevroč, pa tudi divjad je še nedorasla. Kdor vendar le lovi v avgustu, naj pazi, da ne odstreli starih dveh, kajti neizkušena mladina je brez vodnika navadno izgubljena.

Srnji prsk je v polnem jeku. Proti koncu prska se rado posreči, da privabimo pred cev srnjaka starino.

Lov na race se pridno izvaja, zlasti s psom ptičarjem.

Ujede mladice letajo s starimi, ki jim donajajo hrano že izven gnezda. Privabiti se dajo s čvinkom pred puško.

Zlasti po njivah in mejah je treba gledati za zankami, ki jih nepridipravi nastavljajo.

Avgusta meseca je skrajni čas, da se oskrbimo s snopjem za zimsko krmljenje in nakupimo odpadlega zrnja za fazane in jerebice.

Če je suša, ne pozabimo na napajališča, ki jim moramo dovažati vode, ako so suha. Za napajališča porabimo ali naravne kotanje, ki jih obložimo z ilovico, ali napravimo korita, ki so najboljša betonska.

Po zbirki dr. Bevka, prir.

Miloš Kelih

Pojasnilo k članku v 3. številki letošnjega »Lovca« »Ali Lovec zasluži lepšo obleko«

V tretjo številko našega glasila se je brez vednosti upravnega in uredniškega odbora vti-hotapil članek »Ali lovec zasluži lepšo obleko?«. Trditve pisca v tem članku so tendenciozne in ne odgovarjajo resnici. Za širok krog bralcev ni pomembno, ali je do netočnih trditev prišlo iz nepoznavanja stvari, ali pa so dejstva namerno popačena. Čutimo za svojo dolžnost, da stvari postavimo na pravo mesto in lovske tovariše ter njihove prijatelje seznanimo s pravilnim dejanskim stanjem.

Na pobudo pisca omenjenega članka je uredniški odbor razpravljal o spremembi naslovne strani glasila »Lovec«. Resnica je, da je urednik dobil naročilo, da preskrbi osnutek zamisli naslovne strani in pripravi proračun v tej zvezi. S tem pa še ni rečeno, da je uredniški odbor sprejel predlog in pobudo. Ko je bila naslovna stran skicirana in preračunani zvišani izdatki za revijo, je uredniški odbor napotil urednika z njegovim predlogom na upravni odbor. Na 8. seji upravnega odbora dne 11. II. 1959 je bil predlog za spremembo ovitka odklonjen. Nato je bil 11. II. 1959 enak predlog stavljen Glavnemu odboru in na plenarni seji dne 28. II. 1959 predložen tudi popravljeni osnutek. Glavni odbor je predlog dokončno odklonil. Potemtakem je tisti »nekdo«, ki krati piscu članka njegove pravice in zavrača predloge in pobude, samo glavni odbor.

O umestnosti spremembe naslovne strani je bilo doslej večkrat razpravljano. Mnenja so deljena. Na eni strani so zagovorniki dosedanje oblike. Ti svoja stališča utemeljujejo s tem, da vsak letnik glasila vežejo v knjigo. S tem pa odpade ovitek in je neumestno trošiti denar za naslovno stran, ker itak gre v odpadni papir. Nekateri trde, da je nujen sedanji ovitek zato, da se posamezne številke lepše ohranijo, če jih ne vežejo v knjigo. Obratno so zagovorniki pestre naslovne strani, češ da slika mika, in bo tudi veliko nelovcev seglo po reviji, če bo naslovna stran opremljena z lepo sliko, ki se najmenja z vsako številko. Zagovorniki ene in druge strani imajo po svoje prav. Upravni odbor ni pristal na spremembo naslovne strani, ker bi po samem računu pisca s tem podražili revijo za ca. pol milijona din. Pravilno je ravnal urednik, da je zahteval dokončno odločitev glavnega odbora. Ta se je odločil na seji dne 28. II. 1959, da ostane sedanja oblika »Lovca« nespremenjena.

Z ozirom na takšen potek dogodkov je zgrešena pisčeva trditev, da mu nekdo od Lovske

zveze Slovenije, pri tem očitvidno misli enega ali drugega člana upravnega odbora, krati njegove pravice zgolj iz osebnih razlogov, ne pa zaradi višjih stroškov, ki bi s spremembo nastali. To svoje prepričevanje je jasno izrazil ob koncu dokazovanja finančne plati, češ »da ne bi kdo mislil, koliko Lovec žre ali pa, da so bili morda moji predlogi zavrtnjeni zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.«

Računska kalkulacija, ki jo postavlja pisec v podkrepitev svoje trditve, stoji na trhljih nogah. Najbrž pisec sam sebi ne verjame, da se danes more katerokoli strokovno glasilo vzdrževati s članarino, ko niti dnevnik z veliko naklado ne izhajajo s samo naročnino. Slehern slovenski organizirani lovec plača na članarini za LZS din 1000. Če vzamemo za podlago računa število članov 10 082, kot ga navaja pisec, bi bili dohodki din 10 082 000. Iz teh dohodkov pa je kriti izdatke za LRS, ki znašajo po proračunu din 4 645 000 ter izdatke za revijo, ki znašajo po trditvah pisca din 8 269 000.

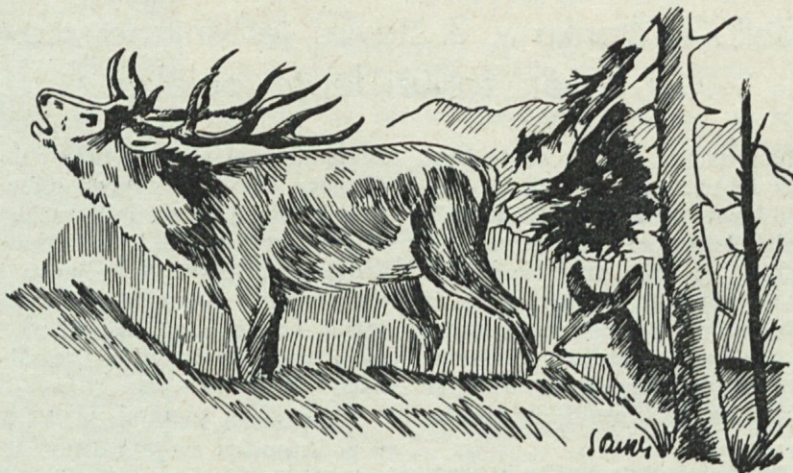
Izdatki skupaj znašajo tedaj din	12 914 000
primerjaje z dohodki din	10 072 000
nam zmanjka din	2 832 000

Naj imajo prednost izdatki za organizacijo, čemur pravzaprav služi članarina, ali izdatki za glasilo »Lovec«, neizpodbitno drži, da zmanjka sredstev. Za širok krog lovcev je vseeno, ali zmanjka denarja za organizacijo kot tako, ali pa za revijo. Ni pa vseeno, če bi zvišali članarino od dosedanjih 1000 na din 1280, s čimer bi krili razliko. Da krijemo primanjkljaj, je strogo namembni gojitevni sklad dal subvencijo v znesku din 2 000 000.

Napačna je tudi trditev, da se članski prispevek ni povišal zaradi »Lovca«. Resnici na ljubo moramo povedati, da so skupni izdatki za »Lovca« v poslovnem letu 1958–59 znašali din 7 305 563, v poslovnem letu 1959–60 pa znašajo po proračunu din 8 210 000. Članski prispevek se je tedaj moral zvišati i zaradi izdatkov za organizacijo, i zaradi višjih stroškov za »Lovca«.

Stvari tako stoje in jih lahko vsakdo preveri v poslovnih knjigah. Lovci pa naj sami presodijo, ali pri Lovski zvezi Slovenije dokazi kaj malo veljajo in da prav tako »malo veljata pamet in delo«.

Upravni odbor
Lovske zveze Slovenije

Nekaj napotkov za lov na jelena

Prof. dr. Jože Rant

Ko se poletje poslavja, postajajo noči vedno bolj hladne, ajda je odcvetela, ponekod je prva slana pobelila senožeti, tedaj pričnejo gozdovi rumeneti — polagoma prihaja zlata jesen — najboljši lovski čas.

Kmalu se bo zopet po gozdovih razlegal mogočni glas jelena, kralja naše divjadi, ki bo oznanjal njegovo svatovanje. V prostranih gozdovih, kjer je preko leta vladala tišina, bo življenje postajalo vedno bolj živahno in nemirno, pa tudi veličastno. Tudi lovčev srce bo začelo hitreje utripati in lovška strast se bo iz dneva v dan stopnjevala. Kmalu se bo pričela jelenja svatba in kot pravimo: jelenov ruk. Kdor je slišal enkrat rukanje jelena in kdor je imel v tem času priložnost loviti, se bo tega vedno rad spominjal. Lovski spomini se mu bodo v starosti vrstili drug za drugim, eden lepši in zanimivejši kot drugi. To občuti posebno lovec, ki je že prišel v leta in mu telesne moči ne dopuščajo, da bi se še enkrat pomeril z jelenom. Spomini pa bodo ostali svetli in nehote se mora ukloniti zakonu narave, da je vse minljivo. Da bi naši mladi lovci bolje uživali lov na jelena za časa njegovega svatovanja, bom skušal podati nekaj praktičnih nasvetov, kako naj se v tem času lovi ta plemenita divjad. Pravim, skušal bom, ker se natančna navodila ne morejo dati, posebno ne novincu-lovcu na jelena. Ni samo važno, da si dober strelec ali, da znaš dobro izrabljati teren ali posebno dobro zalezovati divjad, poznati moraš tudi vse lastnosti jelena. Jelen je divjad z izredno razvitim čutom voha in sluha. Vsak nepravilen okret ali šum ti lahko pokvari vso tvojo prizadevnost. Kljub temu, da si še

tako izvežban lovec, moraš v prvi vrsti misliti, kakšen veter je trenutno na terenu, v katerem zalezuješ jelena. To je posebno važno v goratem in gozdnatem svetu, kjer se struja zraka menja in ti jelen pogostokrat odskoči, ne da bi si znal razlagati, zakaj. Krožeči zrak po terenu je namreč prinesel lovčev dah v jelenov nos. Posebni lovski užitki pa so takrat, če z oponašanjem jelenovega roka znaš privabiti jelena na strel. Dobro moraš vedeti, kaj hoče jelen s svojim rukanjem povedati izvoljenkam, kakor tudi svojim tekmečem. Jelen, ki se čuti gospodarja svojega rastišča, se obnaša, kot paša v harem. Okrog sebe zbere tropič košut, katere ljubosumno brani pred vsiljivci. Ker je zelo ljubosumen, je seveda zaradi tega tudi zelo borben ter se z veliko silo požene za vsiljivcem. Večkrat izzove srdite boje. Marsikak jelen plača svojo ljubezensko strast z življenjem. Kdor razume jelenov ruk, bo imel veliko več uspeha in tudi lovski užitki so pri tem neprimerno večji. Skušal bom torej podati svoja opažanja, ki sem jih v teku let nabral na lovu na jelena, za časa njegovega rukanja, kakor tudi nekaj podatkov iz tuje lovske literature.

Da bi znali pravilno posnemati jelenov ruk, je neobhodno potrebno, da ga najprej v naravi večkrat in skrbno poslušamo. Potrebno je, da poslušamo rukanje jelena več dni in si moramo dobro vtisniti v spomin razne faze in način rukanja. Brez predhodnega poslušanja jelenovega roka, t. j. ne da bi imel sploh kaj pojma, kako se v naravi stvar odvija, je teoretično nemogoče tolmačiti rukanje lovcu-novincu in mu pravilno

opisati vse variante roka. Ko smo si končno dobro vtisnili v spomin jelenov ruk, poskušamo doma posnemati podobne glasove s pomočjo rok, ki jih stisnemo v votlo pest in pri tem posnemati glasove, ter jim dati primerno obliko in ton tako, da odpiramo pest na ven. Naši glasovi naj pridejo iz dna grla, podobno kot pri jelenu. Usta moramo imeti široko odprta, na katera nalahko naslonimo pest. V votli pesti bo dobil naš glas nekako širino in z odpiranjem roke tudi dirigiramo nalahko višino glasu. Pri naši vaji je dobro, da glasove kontrolira lovec, ki dobro pozna jelenov ruk in ki naj tudi vse nepravilnosti takoj korigira. Naše vaje naj bodo seveda doma ali pa vsaj v lovski koči, ne pa v prosti naravi, kjer so v bližini jeleni. Vaje naj bodo ne samo pred pričetkom roka, temveč jih ponavljamo po malem vse leto. Ako se navadimo s pomočjo ust dobro posnemati jelenov ruk, se nam že s tem pogostokrat posreči priklicati jelena. Za lovca novinca je pa prijetnejše, ako se preko leta vadi skupaj z lovcem, ki zna s kakšno pripravo (z rogom, s školjko ali podobnim), dobro oponašati jelena. Danes imamo pa še boljše metodo, da se privadimo oponašanja jelenovih glasov. Rukanje posnamemo na magnetofonski trak, da ga lahko vsak čas poljubno poslušamo in si ga zapomnimo. Zato bi priporočal, da bi n. pr. Uprava gojitvenih lovišč ali Lovska zveza napravile v času rukanja take posnetke, ki bi jih potem prednašali na lovskih tečajih. Prav tako bi bilo tudi dobro posneti petje ruševca.

Ko smo se dobro naučili oponašati rukanje z usti, preidemo na vajo z instrumentom, s katerim bomo v naravi klicali jelena, n. pr. z govejim rogom, tritonom, školjko itd. Tudi ta vaja mora biti skrbna. Napačno je, komaj v času roka preizkušati razne instrumente in se na te še ledi vaditi. S tako šolo na terenu, ko je že rukanje v polnem razmahu, ne bomo imeli samo mi neuspeha, ampak tudi drugi lovci, ker bomo z našim trobentanjem žival le vznemirili ali prepodili. Šele, ko smo se doma dobro priučili jelenovega rukanja, lahko poskusimo s preizkušenim instrumentom naše znanje v naravi.

Za posnemanje jelenovega roka se poslužujemo raznih pripomočkov. Naši domači lovci zelo radi uporabljajo kar navaden steklen valjček od petrolejk. Prav dobro se obnesejo goveji rogovi, ki pa morajo biti primerno obdelani, da je stena roga tanka, ker da lepši in pravilnejši glas. Nekateri z velikim uspehom uporabljajo steblo rastline: navaden dežen (*Heracleum sphondylium*). Steblo te rastline doseže višino poldruga metra, je primerne debeline in je votlo. Stebilo je treba stanjšati, ga dobro posušiti in lakirati, da s tem dobi primeren ton.

Mnogo se uporabljajo tudi školjke triton, ki dajejo odličen glas, a ne vse. Ni toliko važno, kako je narejen instrument in iz česa je, važno je, kakšen glas daje, kako znamo ta glas uporabljati in kar je najvažnejše, v kakšnem razpoloženju je rukajući jelen in kakšno je njegovo okolje. Uspeh pa je seveda zelo odvisen tudi od vremena.

Jelen ne izraža z rukanjem samo svojega ljubavnega čustva, temveč tudi borbeno razpoloženje, obenem pa opozarja tudi na nevarnost, ki preti njemu in njegovi okolici. Zato je za uspeh lova bistvene važnosti, da poznamo jelenovo govorico, da se po njej ravnamo, da mu na njegov ruk pravilno odgovorimo oziroma, pripravimo jelena, da nam na naš klic odgovori.

V splošnem imajo starejši jeleni bolj globoke glasove. Mlajši jelen ima glas bolj v obliki »u«, starejši pa v obliki »o«. Starejši jelen na splošno bolj poredkoma odgovarja, medtem ko je mlajši zgovornejši. Proti koncu rukanja pa tudi mlajši jeleni dobijo hripav glas in je potrebno, da smo ob koncu rukanja zaradi tega prav previdni, da ne ustrelimo kakega mladega plemenjaka.

Ko je rukanje v polnem jeku, tedaj je oponašanje jelena lahka stvar. So pa dnevi, ko vlada v revirju popolna tišina in gre ta lovcu kaj kmalu na živce. Tedaj je priporočljivo, da se vsedemo v bližino, kjer se jeleni drže in pričnemo oponašati ruk srednje starega jelena, ki išče košute. Glas iskajočega mladega jelena je nekako takšen: a ua — öh. Naš posnemajoči glas pa naj bo poln glas pri močno odprtih ustih, ki naj polagoma preide v višjo lego »u«, nato pade glas v prvotno višino a, ki naj se konča v glasu, nekako podobnem glasu ö ali u z majhnim prizvokom h. Ako to oponašamo z ustmi, naslonimo pri tem na napol odprta usta pest, ki naj bo votla in nekoliko odprta. Ko padamo z glasom »u« v višino prvotnega »a«, naj bo pest popolnoma odprta. Glas naj pride iz globine naših prs. Iskajoči jelen večkrat ponavlja te glasove. Ako smo združili z našim klicem mladega jelena, v naši bližini, da prične rukati, se pogostokrat oglase v naši soseščini še drugi jeleni, ki so do sedaj molčali in smo torej z našim oponašanjem sprožili cel koncert. Treba je pač imeti lovsko potrpljenje. Ako je na naš glas odgovoril jelen, tedaj pač moramo vedeti, kako je odgovoril, ker je to bistveno važno, ali imamo pred seboj jelena, ki išče košute ali pa jelena, ki ima na svojem izbranem rastišču že košute. V vsakem takem primeru mora biti naše posnemanje glasu različno, oziroma pravilno.

Ako imamo pred seboj iskajočega jelena, moramo vedeti, ali je to mlajši jelen, ki odgovarja tako, kot sem že prej opisal. Mlad

jelen bolj živahno odgovarja in je njegov ruk daljši, medtem, ko starejši odgovarja redkeje in je njegov glas krajši. Približno takole: »o\ah...o« »O« je višji in preide polagoma v nižji »a«, ki ima na koncu lahek prizvok »h«. Glas je bolj monoton, poln hrepnja. Ako je jelen v bližini, je dobro, da ga morebiti nagovorimo z »opozorilom« na ta način, da stisnemo narahlo nos, ter pri tem pri napol odprtih ustih damo glas: »äng«. Glas naj bo iz globine prs, nosljajoč in se »g« skoraj ne sliši. Ako je jelen bolj oddaljen, ta glas lahko oponašamo s pripravo, ki jo imamo za klicanje jelenov. Če pa je jelen daleč in na naše klice ne odgovori, lahko posnamemo glas jelena, ki je pri košutah: »ö\u\ a\ u\ a\ u\ a«

V vsakem primeru naj bo že od začetka naš glas kot ga ima mlad jelen, in sicer ne preveč močan in naj bo višje intoniran, ker s tem iskajočega jelena varamo, kakor da ga draži mladenič. Pravilno oponašanje iskajočega jelena bo imelo skoraj vedno uspeh. Zlasti pa je važno, da priključimo jelene pretepače, ki blodijo po revirju in iščejo mlajše rukajoče jelene. Prav s takim oponašanjem bomo priklicali pretepače, ki zaslužijo v prvi vrsti, da pridejo pred puško. Pri vsem tem pa moramo nenehno paziti na veter. To je, kot sem že rekel, posebno važno v hribovitem terenu.

Popolnoma drugačen mora biti naš klic jelenu, ko je že pri košutah na rastišču. Tak jelen ima navado, da svoj glas pri rukanju podaljša, začne z nekim »öö«, gre nekoliko v višino »u« in pade z glasom »a« na prvotno višino ter ta glas večkrat ponavlja »öö\ u\ a\ u\ a\ u«. Ta glas je pravzaprav enak onemu, ki ga jelen uporablja ko išče košute, samo s to razliko, da se pri jelenu, ki ima pri sebi košute ponavlja in je daljši. S tem glasom da jelen znak zadovoljstva in svoje moči in da je gospodar prostora. To je njegov pravi ruk, kadar ni moten in kadar čuti zadovoljstvo in ugodje. Ako ga motijo okolišni jeleni, se ljubosumno razbesni. Pri tako razdraženem jelenu je ruk krajši in bolj surov. Večkrat vmes doda glas, s katerim naznanja nagajivcem, da jih je pripravljen razgnati. Glas je približno takole: »ööö\ u« Pri »öö« so glasovi odsekani, »u« pa je surov in divje naglašen glas. Ako je odgnal tekmece tedaj pogosto zmago-slavno zatuli. Glas je podoben onemu, s katerim napoveduje, da hoče razgnati vsiljivce, samo, da je glas »ööö« še močnejši.

Ako smo torej s klicanjem dognali, da imamo pred seboj jelena, ki je na rastišču, je najbolje, da ga zalezemo. Na zalazu moramo biti zelo previdni in moramo upoštevati troje: prvo in najbolj važno je, da vemo

kakšen veter imamo, vedno moramo stre-meti, da zalezujemo jelena proti vetru. Drugo, da moramo izrabiti na terenu vsako mogoče kritje. Tretje, kar ni manj važno pa je, da je treba zelo paziti na okolico, posebno na košute, ki stoje v bližini jelena, ki imajo tudi svoje oči, ušesa in nos, ter so pri tem še veliko bolj čuječe ko jelen. Velikokrat se lov ponesreči, ker so lovca izdale košute, ki pri najmanjšem šumu odskočijo in za njimi se-veda tudi jelen.

Za zalaz jelena se bomo odločili tedaj, če imamo pred seboj kakega starega in močnega samotarja, ki zelo nerad izstopa na čistino in se raje drži v zaraščenem terenu. Izstopa v glavnem samo ponoči. Ako smo se odločili, da zalezujemo takega jelena, je dobro, da pri tem narahlo in večkrat ponovimo glas rukajočega jelena »a\ u\ a\ ö« Glas naj bo nekoliko višji, kakršnega imajo mlajši jeleni. Pri zalazu ni potrebno posebno paziti, da zalezujemo tiho. Če malo zaropotamo po gozdu ni nevarnosti, da bi s tem preplašili jelena, ker ravno take šume dajejo jeleni, ki iščejo košute. Ako bomo pri zalazu normalno uporabljali glas mladega jelena, nam bo jelen na naš glas dobro odgovarjal in bomo tako vedeli, kje stoji. Pri tem pazimo na veter in na košute! Ako se dogodi, da košute in jelen odskočijo, je dobro, da takoj damo glas »ööö«, ki pomeni, da hoče jelen, ki je gospodar rastišča, tekmece odgnati. S tem zbudimo jelenu ljubosumje, ker se boji, da mu ni kak mlajši tekmeč odgnal košute. Pri zalazu je dobro, da včasih udarimo s palico po grmovju ali po deblu. S tem oponašamo jelena, ki v jezi udarja z rogovjem po grmovju in deblih. Tako se bomo skušali približati jelenu na primerno daljavo (50 do 80 korakov), mogoče še bliže. A čim bliže smo, tem verjetneje nas bo jelen dobil v nos. Ako imamo pred seboj goščavo, je dobro, da jelena v kratkih časovnih razdaljah z oponašanjem dražimo in pri tem včasih udarimo s palico po grmovju ali deblu. S tem ga bomo, pri ugodnem vetru, le dobili za kratek čas na spregled. Tedaj mora tudi že biti puška pri licu in kolikor mogoče hitro moramo oddati dobro pomerjen strel visoko v pleča. Pri majhni razdalji in v nepreglednem terenu je dobro, da streljamo brez daljnogleda. Ako nam ni uspelo približati se staremu jelenu, ali če naletimo na jelena, ki išče po revirju košute, ga skušamo zaustaviti z glasom, ki predstavlja nekako njegovo hrepeneče razpoloženje. Glas je nekoliko zamolkel: »öu« ali »aö«. S tem glasom skušamo jelena zaustaviti in se mu približati na strelno daljavo. Ta glas je dobro uporabljati tudi tedaj, če se nam glavni jelen s košutami vred počasi odmika.

Jelen bo na naš glas večkrat odgovarjal in postajal. Pri tem imamo dovolj časa, da se jelenu približamo in se orientiramo, kje stoji cela družba. S tem glasom hočemo tudi vzpodbuditi glavnega jelena, ki je za rukanje postal len, da svoje rukanje podaljša v dopoldanske ure. Pri tem je seveda važno, kakšno vreme imamo. Če je bila noč temna, hladna, vlažna, z meglami, po možnosti še lahek dež, bo jelen rukal vse dopoldne. Ako pa je noč svetla, vreme suho in toplo, tedaj bo jelen umolknil z dnevnim svitom. V tem primeru bo imel še tako izvežban lovec s klicanjem malo sreče. Lovec mora imeti potrpljenje in vztrajnost. Večkrat se je že dogodilo, da jeleni že po nekaj ur niso rukali, pa so se na naše vztrajno klicanje ponovno oglasili in se je ravno v takih primerih lovcu že večkrat nasmejala Diana.

Kdaj naj uporabljamo naše klice? Zelo uspešni so že kmalu ob začetku glavnega ruka. Takrat močni jeleni ravno iščejo rastišče in zbirajo košute. V tem času je ravno star jelen zelo razdražljiv. Glavni uspehi pa so v času splošnega ruka, ki se ravna po terenskih okoliščinah. Tako imamo n. pr. v Slavoniji in Vojvodini najmanj en teden prej rukanje kot pri nas. Tudi na Kočevskem je rukanje prej kot pri nas v Karavankah.

Pogosto imamo tudi uspeh po glavnem ruku, ako naletimo na jelena, ki se še ni zadosti izživel v pojatvi. V tem času moramo biti zelo previdni, ker lahko naletimo na glavnega jelena, ki se še klati po terenu in išče tekmece, ali pa srečamo jelene pretepače.

Ko kličemo jelena, moramo biti, kot že rečeno, zelo pozorni na okolico, ker se nam lahko dogodi, da pride na naš klic tudi kak drug jelen, ki ga prej nismo slišali, in pogosto od strani, od koder se nismo nadejali. Zato nekateri lovci priporočajo, da kličemo z visoke preže, da imamo boljši pregled nad okolico in da nas živali ne dobe tako hitro v nos.

Pri lovu na jelena moramo upoštevati tudi stalne jelenove stečine in križišča. Pogosto je uspešno, da si ob njih izberemo primeren prostor, po možnosti na visoki preži in poskušamo klicati. Uspešen je tudi prostor v bližini stalnih luž, kamor se hodijo jeleni kalužit. Poznati moramo pač revir.

V glavni sezoni rukanja kličemo z uspehom zjutraj, s svitom do srede dopoldneva in proti večeru. V meglenem, hladnem jesenskem dnevu lahko poskusimo s klicanjem tudi ves dan.

Prav gotovo je lov na jelena za časa rukanja za lovca najbolj gojitveno lovsko pra-

vičen in pa najbolj zanimiv. Za časa rukanja lovec najlaže dožene stalež jelenov in njih kvaliteto. Ravno za časa ruka lovec vidi, koliko ima v revirju mladih plemenjakov, koliko starih in koliko telesno slabih, potrebnih za odstrel. Izkušen in pravičen lovec bo v tem času v glavnem položil na dlako vse, kar ne spada v revir, to je, slab material, ki ni za gojitev, samotarce, pretepače in končno tudi jelena kapitalca, kot nagrado za njegov trud.

Ob tej priložnosti bi si dovolil opozoriti naše mlajše, še neizkušene lovce, posebno one, ki imajo v svojem revirju jelene, da naj bodo pri rukanju bolj pazljivi, na kaj streljajo. Zadnja leta imamo žal priliko opazovati, da v revirjih padajo za časa ruka v splošnem samo mladi plemenjaki. Starih jelenov, da ne govorim o kapitalcih, pa pade zelo, zelo malo.

Deloma je to razumljivo, kajti mlad in neizkušen lovec, ter gon po trofeji, sta močnejša činitelja kot naj bi bila privzgojena lovska pravičnost in čut do gojitve. Ako se bo pri naših lovcih utrdila lovska zavest, lovska pravičnost in smisel za gojitev divjadi, da bomo nekaj let odstreljevali samo slabiče

in kar ni za razplod ter bolj skrbeli za hrano v zimskem času, bomo imeli kmalu v naših revirjih kapitalne jelene, katerih trofej bomo lahko veseli in nanje ponosni.

V družinskih loviščih, kolikor mi je znano, je tudi v zimskem času slabo preskrbljeno za prehrano jelenov. Ako hočemo imeti jelene z dobro razvitim rogovjem, jim moramo posebno v zimskem času dajati zadosti primerne hrane. V našem glasilu bi bilo zelo koristno kaj več napisati o prehrani rogarjev in kako naj kvalitetno dvignemo njihovo rogovje.

Jelena lovimo tudi izven roka. Tako ga lovimo na čakanju zjutraj in zvečer, podobno kot srnjaka, vendar s skromnim uspehom, ker jelen kaj nerad izstopa pred mrakom in se v jutranjih urah že s svitom vrača v gozd.

Tudi na zalazu vidimo včasih jelena. Poznati pa moramo seveda dobro revir. Znanenam morajo biti jelenove stečine in kaluže, kjer je priporočljivo, da napravimo visoke preže. V poznem jesenskem ali zimskem času uporabljamo tudi radi kratke in tihe pogone, z le nekaj ljudi. Na teh pritiskanjih morajo biti lovci zelo previdni in izvežbani, da od-

strelijo zares samo slabe kose, oziroma stare in da so tudi previdni napram lovcem in gonjačem. Zdi se mi pa, da je lov na jelena v zimskih nočeh nelovski. Pri nas je ta lov zelo v navadi. Lovci v svetlih zimskih nočeh čakajo na jelene, ki se hodijo past na senožeti ali na njive. Res je, da je pri tej svetlobi možno oddati dober strel, toda le redko kdaj moremo žival pravilno oceniti.

Tudi se mi ne zdi prav, da prirejajo pri nas v družinskih loviščih pogone na jelenjad in košute še v mesecu februarju, ko so košute že močno breje. Taki pogoni se navadno vrše na zahtevo krajevnih oblasti, vendar sem mnenja, da bi do takih ukrepov ne smelo priti, če bi se lovci bolj zanimali za odstrel jelena v novembru in decembru. Seveda v tem času lovci nimajo dosti časa, da bi se posvetili lovu na jelena, temveč so polno zaposleni z lovom na zajce, fazane, srnjad in gamse. Za jelene pa ne utegnejo več. Pri tem pa si mislijo: jelena bomo lahko dobili še v januarju, oziroma februarja na zahtevo oblasti. Jaz pa mislim drugače. Če bi se lovci bolj zanimali za odstrel jelena v novembru in decembru, bi oblast ne bila prisiljena dati takih ukrepov.

OBVESTILA

OPOZORILO SODELAVCEM!

Prosimo, da vse spise, namenjene za objavo v glasilu, pišete v razprtih vrstah, tako da je možno med nje vnašati tudi večje popravke. Nadalje prosimo, da pišete le po eni strani lista, ker je sicer treba za tiskarno tudi najboljše čistopise znova prepisati. S tem prihranite uredništvu mnogo dela in časa, za kar vam bo zelo hvaležno. Vsak prispevek za glasilo naj ima popoln avtorjev naslov in datum, četudi bi bil priložen spremljen dopis. Prav tako naj bo opremljen slikovni material, zlasti naj bo na fotoslikah zabeležen čas in kraj posnetka; daljša legenda, če je potrebna, pa priložena. Fotoposnetek brez legende je — mrtev.

Lovski umetniki — risarji, karikaturisti in fotoamaterji, vabimo in prosimo vas, da pošiljate motive lovskih dogajanj in divjadi — po možnosti po letnih časih, in sicer za en letni čas naprej. Ne pozabite na vinjete. Slikovni material naj bo skrbno izbran, res kvaliteten in lovsko neoporečen. Lovski humor v besedi in podobi dobrodošel. Želimo osebnih stikov, za skladnejše sodelovanje.

Uredništvo

VSEM LOVSKIM ZVEZAM!

Srnji prsk je v glavnem minil in se bliža jelenji ruk. Podatki o poteku teh naravnih dogajanj so zanimivi za lovce in za znanost. Zato prosimo, da bi ob zaključku vsakega takega

pojava lovski poročevalci — po podatkih lovskih družin — poslali uredništvu poročilo o opažanjih s področja lovskih zvez in sicer: 1. začetek in konec prska ozir. roka, z datumi za nadm. višine: do 600 m, od 600 do 1200 m in nad 1200 m. 2. intenzivnost paritve: medla, srednja, živahna in datum kulminacije. 3. Odziv na klic in katere vrste klic: slab, srednji, dober, v zvezi z dnevnim časom in vremenom. 4. Pojav nosnega obada: slaboten, srednji, močen. 5. Kakovost rogovja: slaba, srednja, dobra. Opis naj obsega zgolj nekaj kratkih stavkov ali besed, ki kažejo le splošno, grobo povprečje s področja zveze. Poleg tega so taka poročila dobrodošla tudi od posameznih družin in to za srnjad do konca septembra, za jelenjad do srede novembra. Namen tega je objava v glasilu.

Uredništvo

Še nekaj o čuvajski službi

Članek, ki je napisan v majski številki Lovca na strani 51 in oktobrski številki na strani 208 leta 1958, je napravil na mene poseben vtis in zato prispevam v imenu naše lovske družine nekaj misli. Sem član lovske družine, ki upravlja lepo, zaokroženo sredogorsko lovišče, s površino nekaj nad 4000 ha, z dokaj dobrim staležem parkljaste divjadi. V pretekli lovni sezoni je znašal plan odstrela 15 srnjakov, 15 srn, 4 gamse-kozle, 4 gamsove koze in 20 zajcev. Izkupiček od te divjadi predstavlja dohodek lovske družine. Aka računamo čisti dohodek bi bil v dinarjih sledeč:

30 kosov srnjadi po din 2000 =	60 000
8 kosov gamsov po din 2500 =	20 000
20 kosov zajcev po din 500 =	10 000

Skupaj: 90 000

To so sredstva, s katerimi lahko razpolaga lovska družina.

Lovišče ima pomožnega lovskega čuvaja, ki pa ne uspe zadovoljivo nadzorovati celotno lovišče. Menimo, da bo lovišče le tedaj in to v komaj zadostni meri nadzorovano, ko bo v lovišču poklicni in stalni lovski čuvaj. To mišljenje ima ves lovski kolektiv, ki šteje 18 članov, od katerih je 1 kmet, 9 uslužbencev in 8 delavcev. Upravni odbor je imel več sej z edino točko dnevnega reda: vprašanje lovskega čuvaja in je pretresal vse možnosti, kako priti do manjkajočih denarnih sredstev

za namestitev poklicnega lovskega čuvaja.

Dalje, ko je družinski posvet razpravljal o perspektivnem planu lovstva za območje Lovske zveze Gorica v letih 1959—1962, zajema predvsem vprašanja lovskega katastra, bonitiranje lovišč, izbor in naselitev divjadi, o staležu in prplodu divjadi, o sestavi letnega odstrela, o statistiki in evidenci, o sodelovanju z drugimi organizacijami in ustanovami, o strokovni vzgoji kadra, o lovski kinologiji, o tisku in propagandi itd., smo prišli do zaključka, da se bo z dobro voljo članov lovske družine vse uredilo in da je v družni vprašanje številka ena, nastavitvev poklicnega lovskega čuvaja.

Ko smo ugotovili, da bi znašala mesečna plača čuvaja s pribitki najmanj din 16 000, nato še stroški za nabavo enega para čevljev in delovne obleke, kar znaša najmanj din 20 000 letno, bi znašali skupni izdatki za čuvaja din 210 000. Družinsko blagajno bremeni še plačilo okrajnega lovskega sklada, kar znaša 29 000 din letno. Zato se vprašamo, od kje kriti primanjkljaj din 149 000 med predvidenimi dohodki din 90 000 in izdatki din 239 000. V izdatkih tudi niso stroški za nabavo soli, niti nismo upoštevali materialnih stroškov za napravo novih in vzdrževanje starih lovni naprav, lovske koč, zavarovalnine za lovsko koč. itd., ki tudi gredo v

breme izdatkov. Ta primanjkljaj bi se povečal najmanj na 180 000 din letno. Na ta način bi moral vsak član družine prispevati v gotovini za vzdrževanje lovišča in lovskega čuvaja, najmanj 10 000 din, brez upoštevanja prostovoljnega dela članov v lovišču. Ta znesek za delavca in uslužbenca ni zmogljiv.

Da bi se lovska čuvajska služba smotno uredila brez velikih bremen za posamezne člane družine, bi bilo potrebno, da se ta služba prenese na logarje in gozdne nadzornike. Divjad je tudi sestavni del gozdnega inventarja in po naših zakonitih predpisih last splošnega ljudskega premoženja. Pretežni del plač logarjev in gozdnih nadzornikov v gozdovih splošnega ljudskega premoženja in zasebnega lastništva, je plačan iz dohodkov gozdnega sklada t. j. od plačila prispevkov za posekani les ali boljše rečeno iz sredstev, ki so namenjena za obnovo, nego in varstvo gozdov, urejanje gozdov in vzdrževanje gozdnih komunikacij v zasebnih gozdovih. Zakaj ne bi logar ali gozdni nadzornik poleg dosedanjih del opravljal še lovsko čuvajsko službo in lovišča bi bila nadzirana. To je večina uslužbencev, ki imajo potrebno znanje in prakso. Večkrat se govori in piše v lovskih in gozdarskih revijah pa tudi v dnevnem časopisu o škodi, ki jo povzroča divjad v gozdu. Najbolj je tudi tukaj poklican tisti, ki je najbližji gozdu, ker bo on najlažje in najceneje zavaroval gozd pred škodo po divjadi. V posebnih primerih pa, kjer bi se divjad prekomerno razmnožila, bi prav ta po oblastilu ljudske oblasti in zaslišanju lovske družine in lovske zveze, tudi stalež znižal na znosno mero.

Tak predpis, ki zadolžuje logarje za opravljanje lovsko-čuvajske službe, že obstoja; toda v prakso ni našel poti. Vsi lovci smo dolžni, da začnemo o tem razpravljati, da se spravi v življenje že skoraj deset let stara Uredba o organizaciji pomožno-gozdno tehnične službe, čl. 4, kjer je poleg ostalih zadev iz gozdarstva pod točko h določeno, da logarji in gozdni nadzorniki skrbijo za nego, varstvo in zaščito divjadi in preprečujejo kršitve predpisov o lovu (Ur. list FLRJ št. 64—537/49 z dne 30. julija 1959).

Z izvajanjem tega predpisa bi se rešilo eno izmed perečih vprašanj, ki jih imajo lovske družine.

Venceslav Straus

Bodeča žica – smrt za srnjad!

Do bodeče žice čutim odpor kot partizan in državljani. Preveč me spominja na žične ovire pred okupatorjevimi bunkerji in postojankami, na Dachau, Auschwitz, Bergen-Belsen. Bodeča žica se mi zdi kot simbol okupacije in terorja. Po zadnjih dogodkih in spoznanjih pa sem jo še kot lovec zasovražil.

Zakaj?

V soboto 30. maja je na občnem zboru Lovski zveze Celje med razpravo omenil tov. Ančik, da so planinski pašniki na Menini ograjeni z bodečo žico, na kateri se srnjad pri preskokih često rani ter da bo v zvezi s tem potrebno podvzeti ustrezne korake. Ker o tem vprašanju ni bilo nadaljnje razprave ter so delegati prešli na druge probleme, sem se le bežno spomnil, da imamo tudi v našem lovišču, t. j. LD Šoštanj-Topolšica, na kilometre ograj iz bodeče žice. Vendar kakih posledic na srnjadi do tistega dne nismo opazili, bolje rečeno, smo jih prezrli.

Pravim, do tistega dne, kajti že drugi dan sem imel v rokah mrtvo žrtev, ki je dovolj zgovorno pričala o nevarnosti, ki jo predstavlja bodeča žica za srnjad.

Okrog pete ure zjutraj v nedeljo 31. maja je obvestil naša lovca Mijota iz Pocahta neki okoličan, da je videl ranjenega srnjaka, ki leži v žitu za železniško progo. Oba sta takoj odšla na opisano mesto ter res našla ranjenega srnjaka še živega. »Strokovnjaško« sta ugotovila, da je obstreljen in sicer skozi trebuh. Ker ni bilo upati, da bi si opomogel, sta mu skrajšala muke.

Ko me je Mijo še isto dopoldne kot starešino družine obvestil, da je našel po divjem lovcu obstreljenega srnjaka, sem šel na njegovo stanovanje, da si ga ogledam in poskusim ugotoviti, s kakšnim orožjem je bil obstreljen.

Toda kakšno presenečenje!

O strelu ni bilo govora!

Srnjak-vilar je imel kožo na trebuhu na več mestih močno opraskano, na sprednjem robu desnega stegna pa je bila rana, ki je bila na prvi pogled res podobna vstopni rani po krogli. Vendar je bila koža samo natrgana. Praske je imel srnjak tudi po smrčku in notranji strani zadnjih nog. Ko sem mu odprl trebušno votlino, se je pokazala žalostna slika. Trebušna prepona je bila marogasto podpluta od prsnega koša do zadnjih nog, drobavje pa je plavalo v krvi. Odstranil sem drobavje, zbrisal trebušno votlino, vendar o kakem strelu ni bilo sledu.

Torej bodeča žica!

Po vseh znakih sodeč sklepam, da je srnjaka preganjal pes, pri čemer se je srnjak

najprej z glavo zaletel v žico, nato pa jo hotel preskočiti. Pri preskoku se je verjetno zapel za kožo ter kobacal na žici, dokler se mu ni posrečilo prevaliti se na drugo stran ograje. Vbodljaji in praske so mu povzročile podplutbe in notranjo krvavitev, kar je obenem pomenilo počasen konec.

Moje domneve glede izvora ran opisane srnjaka, so se potrdile že čez dva dni, t. j. 2. junija na drugem, popolnoma enakem primeru. Drajev Jaka, gospodar družine, mi je pred kakimi štirinajstimi dnevi omenil, da je videl v grapi pod lovsko kočjo na Studenskem vrhu srno, ki šepa na eno zadnjih nog.

Prvo soboto po tem razgovoru sem odšel v opisani del revirja in dejansko opazil šepajočo žival. Bil je lanski srnjak-šilar. Po nekajminutnem opazovanju nisem mogel določiti ali šepa na levo ali desno zadnjo nogo. Zadnji del telesa mu je pač delal težave. Ker je manjkalo samo še teden dni do konca lovopusta, ga tisti dan nisem odstrelil. Rogovje je sicer imel slabo, vendar še nisem bil prepričan, da je njegova bolezen na tisti stopnji, ki opravičuje odstrel v lovopustu.

2. junija ob 13. uri je srnjak padel. Najprej sem mu pogledal obe zadnji nogi. Zdravi! Ko pa ga obrnem na hrbet, da bi ga iztrebil, mi udari v nos čuden vonj.

Na desni polovici trebuha, tik pri spoilovilu, sem opazil z blatom onesnaženo kožo, odtrgano za velikost šibične škatle. Trebušna prepona je imela na tem mestu dve, za novce veliki odprtini, skozi obe pa je bilo videti z blatom oblitro drobavje. Drugih ran nisem opazil razen starih krvavih odrgrnin pri stegnih in na modih. Pri iztrebljenju sem ugotovil dve majhni odprtini v črevih, iz katerih se je cedilo blato v trebušno votlino.

Vzrok poškodbe? Bodeča žica! Srnjak se je zadrževal pri velikem pašniku, ograjenem s tremi vrstami bodeče žice.

Ni se čuditi srnjadi, če je ne zadrži še tako peklenska vrsta ograje, saj je z njo ograjena najbolj sočna paša; čudimo se lahko le sebi, ker že prej nismo pomislili, od česa nam je pravzaprav poginjala srnjad ravno v bližini z žico ograjenih pašnikov. In teh pri nas ni malo. Na Kramarci, Spodnjem in Zgoranjem Brloškem in na Studenskem vrhu.

Pretekla tri, štiri leta smo pogosto nalezeli na poginulo srnjad, in sicer v mesecih, ko pogina zaradi te ali one bolezni ni bilo mogoče opravičevati. Sumili smo divje lovce. Ta sum obstoji tudi še danes, čeprav smo zastrelitev ugotovili le pri enem kosu srnjadi. Vendar pa sta mi opisana srnjaka dala zadnje dni precej misliti.

Kje je lovišče trpelo največ škode zaradi pogina?

V Belih vodah! Po vseh grapah je bila najdena srnjad.

Kje so tiste grape?

Okrog z bodečo žico ograjenih pašnikov! Koliko let se pojavlja nenormalni pogin?

Tri do štiri leta!

Koliko so stare ograje?

Tri do štiri leta!

Ali je potreben še kak komentar?

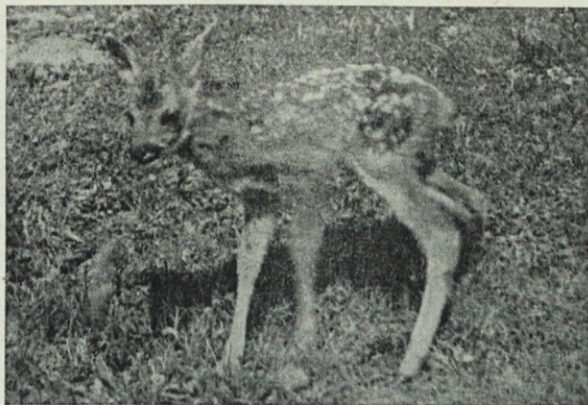
Ne trdim, da ni divjih lovcev; ne dam roke v ogenj, da kdo od lovcev česa ne za-streli, gotov pa sem, da ima bodeča žica pri poginu levji delež!

Kaj zdaj?

Tu ni koga obtoževati. Pašni obrati oz. zadruge so ogradile pašnike z namenom, da se živina pase v ograjenem prostoru ter ne sili v gozdove, kjer povzroča škodo. Žična ograja je za investitorja rentabilnejša od lesene, ker je hitreje zgrajena ter cenejša z oz. na večjo trajnost. Ob gradnji ograj nihče ni pomislil, naj bo lovci, še manj pa pašni obrati, kakšne posledice bo imela bodeča žica za srnjad.

In rešitev?

Odstraniti bodečo žico in postaviti lesene ograje?

Škoda besed, kajti to predstavlja ogromne stroške, ki si jih ne morejo privoščiti pašni obrati, še manj pa prizadete lovske družine.

Tu bo pomagal samo kompromis, in sicer ta, da se v ograjah izmenja vrhnja bodeča žica z gladko oz. nadomesti z lesenimi drogovi.

Kdo pa bo nosil stroške za tako preureditev?

Mislim, da ni stvar ene temveč vseh prizadetih družin in prav tako vseh pašnih obratov oz. zadrug. Zato naj bi se o problemu pogovorila najvišji lovski in združni forum.

Zvone Vidic

KOZOROGI V ŠVICI

Na letošnjem zasedanju Mednarodne alpske komisije (Commission internationale pour la protection des regions alpines) v švicarskem Engadinu je gozdarski inž. A. Kuster predaval o kozorogih.

Kozorogi so bili nekoč v Švici močno razširjeni, a so bili tu že v XVII. stoletju zelo redki. Najdlje so se držali v kantonu Wallisu, kjer je bil l. 1820 zadnji ustreljen.

V tem času je bilo v Alpah sosednje Italije, v visoki piemontski dolini Aosta, še 50 do 60 te stasite alpske divjadi. Leta 1821 je v Piemontu izšel zakon, s katerim so bili kozorogi zaščiteni; nihče jih ni smel loviti, nihče streljati. Pozneje se je kralj Viktor Emanuel II. osebno zavzel zanje, ko je v letih 1861 do 1878 nastavil za njihovo varstvo in ohranitev veliko število lovskih čuvajev v južno od doline Aosta ležečem gorovju, v področju Gran Paradisa. Tja so se živali zatekle kot svojemu zadnjemu zatočišču. Tako je kolonija kmalu narasla na tisoč glav. Danes je Gran Paradiso kozorožji rezervat in italijanski narodni park; upravljata ga italijanska vlada in avtonomna provinca Aosta.

Po iztrebljenju zadnjega kozoroga 1820 v Wallisu so poskušali Švicarji v letih 1870 do 1880 naseliti v Bernskih in Bündenskih Alpah križance kozoroga in domače koze, a so vsi poskusi spodleteli.

Že konec XVIII. stoletja so se začeli baviti z mislijo, da bi v švicarskih Alpah zopet naselili prave kozoroge. V začetku XIX. stoletja so v gojitvenih loviščih pričeli z vzrejo čistokrvnih kozorogov, ki so jih dobivali iz italijanskega rezervata Gran Paradiso. Prve tri kozoroge, samca in dve samici v starosti 3—4 tedne, so dobili 1906. Ker se je vzreja posrečila, so v področju Sivih Rogov (Graue Hörner)

v kantonu St. Gallen že 1911 naselili pristne kozoroge. S poskusi vzreje in naselitve so nadaljevali nekaj desetletij. Za zopetno zareditev kozoroga v Švici je izdala švicarska zvezna vlada okoli 330 000 frankov.

Zdaj kozorogov ne vzrejajo več v gojitvenih loviščih; že nekaj let polove kozoroge v močnih domačih kolonijah in jih preselijo v gorovja, kjer jih domače ljudstvo hoče imeti. Na ta način ustvarjajo vedno nove kozorožje kolonije. Zdaj jih je že 25.

Razpredelnica kaže kje, kdaj in koliko je bilo naseljenih kozorogov in kako so se razmnožili do konca leta 1957. Omenjam samo 8 kolonij v 5 kantonih:

Kanton	Kolonija	Leto naselitve	Število naseljenih živali	Stanje konec l. 1957
Bern	Augstmatthorn	1921	15	150
	Schwarzer Mönch	1924	24	61
	Wetterhorn	1926	12	36
Graubünder	Nacioanlni park	1920	40	240
	Piz Abris	1921	14	503
Wallis	Mont Plaurer	1928	19	380
	Aletsch- Bietschhorn	1938	47	78
Freiburg	Motélon	1953	8	11

Ko smo 28. junija bili nekaj ur v Švicarskem Nacionalnem parku, smo visoko v golem skalovju zagledali kozoroge, dvanajst hkrati, stare, ki so se ponosno razgledovali po svojem kraljestvu in zraven mladiče, ki so jih samice z ljubkovanjem spravljale na »pravo pot«.

Dr. Angela Piskernik

Po krvnem sledu

Ob večernih in jutranjih zalazih junija in julija sva se nekajkrat srečala, toda vedno le iznenada. Tu in tam se je zablistala rdeča lisa ob gozdnem robu ob jasi lovca v pozdrav. Vendar sva se dobro poznala; on mene po dahu, jaz njega po tršatem telesu in po sledovih parkljev na njegovih stečinah. Njegove rōge pa sem poznal le iz pripovedovanja tako imenovanih očitvidcev, ki so delali tu ali tam v gozdu, oziroma od nabiralcev gob in jagod. Konec julija je zginil. Tudi avgusta na klic ga nikjer ni bilo.

Prvo soboto popoldne v drugi polovici avgusta tistega leta je bilo, da me je ob nenadnem srečanju oblila kurja polt in mi zagomazelo po hrbtu. Tudi on je toliko osupel, da mi je dal čas za strel.

Po strelu v njegovo desno »pleče« se je ostro zaobrnil in v dveh skokih zginil na levo, nekoliko v breg v gosto mlado bukovje. Na drugem robu je dvakrat z globokim glasom zabokal. Pri strelu vedno »gledam skozi ogenj«. Tokrat pa si nisem bil na jasnem, če je srnjak zadetek sploh označil. Vendar v sam zadetek nisem podvomil, tudi bokanje po strelu me ni motilo.

Sedel sem na štor in v mislih obnavljal dogodek. Skušal sem mirno rekonstruirati ves potek in predvsem ugotoviti, kje natančno je srnjak stal. V tem razmišljanju se mi je zazdelo, da sem le videl, kako je srnjak na desno nogo klecnil. Vlekel sem brčice v lovski mrzlci ter si ponovno s čela brisal hladno znoj. Zgodilo se je pač. Ostala mi je edina briga, da kakorkoli že popravim strel in mu skrajšam muke, ki ga sicer čakajo. Priznam seveda, da

sem si želel čimprej pobožati njegove lepe rōge.

Po treh »dolgih« pomirjevalnih cigaretah ni bilo težko v redki bukvini najti nastrel in suho bukovno listje oškropljeno s svetlo krvjo. Zaman sem iskal vsaj drobec kake kosti, da bi po njej morda kaj več zvedel o zadetku. Nastrel sem natančno označil s smrekovo vejo. Po vsem sem bil prepričan v prenizek zadetek, morda le v sprednjo nogo. Potemtakem sem mogel računati na hiter uspeh edino le, če bi imel pri rokah dobrega in hitrega psa. Kajti srnjak se že po kakih sto korakih nauči hoje, še bolj pa skoka po treh, tako da po treh ni nič počasnejši kakor po štirih.

Zamujeno je zamujeno!

Bilo je nekako po petih popoldne.

Dobre pol ure hoda daleč sem imel pri lovcu K. resasto istrijanko, Belo (Podgorsko), ki je že delala na krvnem sledu. Zračunal sem, da bom lahko pred pol sedmo uro z lovcem in Belo nazaj na mestu ter imel tako še pol drugo uro časa do mraka. Medtem se bo srnjaku rana tudi še razbolela. Rečeno, storjeno. Odložim vse razen puške in se podvizam do lovca, da bomo z Belo čimprej na mestu. Po bližnjicah do lovca in nazaj sem se pošteno preznojil. Belo sva privezala ob mojem nahrbtniku in lovskem stolčku ter stopila do nastrela. Po kratkem ugibanju in razpravljanju sva trdno upala, da nevznemirjen srnjak gotovo ne leži predaleč v kakem vlažnem jarku pred nama v bregu.

Bela, privedena na nastrel, povoha desno in levo, pokaže takoj zanimanje in potegne na levo v smer odskoka. Tedaj se je začelo najlepše in najzanimivejše sledenje obstreljene divjadi, kar sem ga kdaj doživel, sledenje, ki je

na gozdnih tleh zapisano z znojem pravičnega lovca ter strastnega in vztrajnega psa, lovčevega pomočnika. K. vodi Belo na jermenu, miri jo, da se v preveliki vnemi in strasti goniča na sledu ne prehitijo. Sicer je bil sled vsaj spočetka dobro označen s kapljicami krvi. Našli smo nekajkrat v tiru okrvavljen list na veji, približno v višini kolena, kar je govorilo za tako nizek zadetek. Sledenje je šlo vedno bolj v levo po bregu, najprvo povprek, potem nekoliko poševno navzgor in zopet obratno. Lovca z Belo sem komaj dohajal. Dohitevati jih skozi goščo bukovja z roba na rob, je laže rečeno kakor storjeno. Puška mi je kar plesala na rami, čeprav sem jo dobro držal, ko sem se spotikal in zapletal v podmladku skozi to goščavo. Sled je vodil približno v enaki višini preko širokega žleba, poraslega z robido in malinjem v redko bukvino. Tam smo našli tu pa tam še kako kapljico krvi in sicer desno izven tira, kar bi pomenilo, da je srnjak pustil kako kapljico le še kadar mu je noga zabingljala. Po nadaljnjih nekaj sto korakih povleče Bela z visokim nosom poševno navzgor v meter ali dva visoko mlado smrekovje. V tej smrečini je krvni sled zginil. Šele po nekaj sto korakih plazenja skozi to mlado smrečino, podraslo z visoko travo in robido, kjer sem se opotekal čez parobke, smo dospeli v staro smrekovino. Suha tla so bila tapcirana s smrekovim dračjem in igličjem. Belo sunkoma nekaj zadrži. Le nezatna kapljica krvi na suhi vejici nama potrdi, da Bela dobro drži. K. miri Belo in jo zadržuje ter hiti za njo dalje, še vedno v enaki višini po bregu. Čim dalj gre to, tembolj se spotikam, prsi so mi pretesne če-

ravno zajemam zrak z odprtimi ustmi, hoteč izsiliti nekaj kar je preko mojih moči.

V redki hosti Bela vleče, da bi človek ne verjel, koliko moči je v zdravem telesu psa.

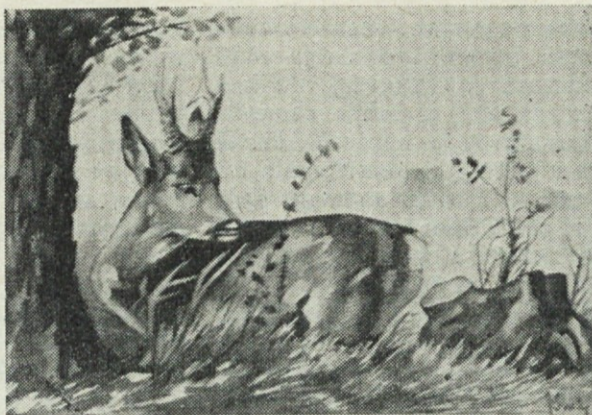
Zaman smo iskali in hoteli videti še kako kapljico krvi. Saj ob nizkem zadetku v nogi niti ne more biti drugače kot da srnjak polagoma neha krvaveti. Vendar Bela krepko vleče lovca za seboj preko nešteti robov in kotanj, sedaj nekoliko navzdol do gosto porasle bukvine, rekel bi v skoro nepregledno goščavo. Tam se ustavimo in oddahnemo za le minutni razgovor. Sam obidem ta, kakih sto petdeset korakov širok, nepregleden pas in se postavim na nasprotni strani tako, da bi lahko streljal, če srnjak tukaj kje počiva in bi ga spravili še na noge.

»Bela, pazi — počasi — v tej goščavi, ne vleci tako«, govori lovec Beli. V takem upanju sem tudi jaz še globokeje vdihaval, da bi srce in roka bližnja, če bo treba streljati.

Nad nami zahrešči šoja. Še tebe je bilo treba.

Bela v tej goščavi zgubi sled ter motovilili sem in tja. Sporazumeva se z lovcom, da se vrne in obide za menoj goščavo. Po dolgem iskanju gor in dol ob nasprotnem robu gošče, skoro pred menoj, potegne Bela bolj poševno navzdol. Če se je srnjak spustil vendar že v dolino, kjer je pod nami jarek, ki drži ob stari gozdni poti, lahko upamo, da si hladi v vlažnem jarku razbolelo nogo.

Kakih dve sto korakov nad jarkom napravi Bela v naše največje presenečenje, preostro kljuko v desno. To nama zbudi sum, da Bela ni več na pravem sledu. Dvakrat zaporedoma vzame K. Belo za kakih petdeset korakov nazaj, da ponovi sled in se v smeri in sledu morda

popravi. Vsakokrat naredi Bela kljuko v desno. Zato ji K. pusti voljo. Bela se po nekoliko desetkih korakov ustavi in reklo bi se, samozavestno pogleda lovca, češ »kapljica — poglej no, da smo na sledu«. To pomeni, da je srnjak v resnici napravil — za devetdeset stopinj ostro — kljuko v desno in nadaljeval poševno po bregu navzdol, in da vodi Bela prav.

Ob kljuki položim dve veji in tako označim za vsak slučaj smer in sumljivo kljuko. Dalje ob najdeni kapljici krvi zapičim tretjo vejo.

K. zadovoljen gladi in boža Belo, ki sili naprej, sedaj zopet bolj poševno, vendar v smeri k jarku. V duhu se pripravljam na rešilni strel, če bo sploh še potreben. V nadi, da najdemo srnjaka v robidi v jarku ob zapuščeni poti, postojim nekoliko više, pripravljen na strel in počakam. Lovca, ki si briše s čela znoj kar z golo roko, pa vleče Bela nezmotljivo navzdol v jarek.

Ob jarku išče Bela desno in levo, gor in dol; nikjer ne nategne več tako, da bi kazalo na sled. Ob jarku pazimo sicer svežo drsko, ki bi mogla biti od srnjakovega skoka preko jarka, a Bela išče zaman in se mota to in onstran jarka ob poti gor in dol. K. vzame Belo dvakrat nazaj nad jarek; obakrat izdeli sled do jarka, tam pa se le motovili in se ne znajde več.

»Da psico spustim?« vpraša K. — »Ne daj bog, ker si lahko vse pokvarimo!«

Stari srnjak, prevejanec, je stopil gotovo v jarek in šel po jarku gor in dol, morda iskal v jarku tudi kako lužo, da bi rano hladil. Še enkrat zapelje K. Belo ob jarku in poti, celo sto korakov gor in dol. Bela vse prevoha, tudi v jarku samem. Vse zastonj.

»Pa vendar ni srnjak splaval tukaj v nebo«.

Vsi trije, Bela morda manj, smo bili na kraju moči po tolikem tapanju, lazenju in drsenju po bregu. Midva sedeva, Bela leže in hahlja ob gozdni poti, trudni in zbiti od naporne hoje, opraskani po rokah in obrazu. Slabe volje molčimo.

Vsak za sebe razmišlja, kaj sedaj. Mračni se, sledu je kraj.

Bela je odlično opravila svojo dolžnost na krvnem sledu, ko je pokazala nad jarkom za ono ostro kljuko kapljico krvi in svežo drsko na robu samega jarka.

»Končano je. Srnjaka je nekdo mimogrede pobral.« Kdo pa je mogel zaiti na to zapuščeno gozdno pot?

Po teh pogovorih in podobnih ugibanjih se z lovcom poslovimo in razidemo.

Doma nisem mogel zaspati. V mislih mi je bil srnjak. Delal sem vse mogoče kombinacije.

Drugo jutro, krasnega nedeljskega dne, sem bil zelo

rano na nogah, vzamem svojega braka jazbečarja Armann-a (v. Filbling), na katerega sem se lahko zanesel. Armann se je namreč izkazal že v najtežjih okoliščinah, ne samo pri meni marveč tudi pri prejšnjem lastniku na avstrijskem Koroškem, od koder sem ga dobil.

Že pred peto uro sva bila z Armannom na mestu, kjer je prejšnji večer končala svoje delo Bela, tam ob gozdni poti in jarku. Tukaj sem nameraval zastaviti Armanna na sled. Pa sem si premislil in ga odvedel na sled nekoliko sto korakov nad jarek, pred ono čudno kljuko, ki jo je napravil srnjak pred 12 urami, prejšnji teden popoldne, tako ostro v desno in je za njo Bela pokazala še eno kapljico krvi. Mislil sem, da bo tako Armann na sledu do jarka imel priložnost, da se dobro »vduha« in »pri-lepi« na sled. Armannu zamenjam kratek jermen za dolg povodnik, kar je bilo zanj znamenje, da greva na krvavi sled. Drugi konec povodnika denem sebi okoli vratu in ramena, da sem imel proste roke.

Armann vodi počasi in premišljeno v smeri kljuke, vendar odreže, v moje največje presenečenje; kljuko na levo, t. j. v nasprotno smer — in ne na desno kakor Bela sinoči. Pustim mu voljo le nekaj desetih korakov, v dvomu, da ne sledi prav, ga »odnesem« nazaj na sled pred kljuko. Saj je Bela vendar pokazala sinoči kapljico krvi od kljuke na desno in spodaj ob jarku drsko. Tudi drugič odreže Armann kljuko v levo, sledi pa zavestno, da mu pustim voljo. Na tleh, posutih s smrekovimi iglicami, ni poznati srnjakovega tira, tudi mi Armann na vse nagovarjanje »pokaži — pokaži« ne najde najmanjšega znaka. Ne misleč, da je na krvnem sledu več vreden pasji nos kakor človeške

kombinacije, »odnesem« Armanna v tretje nazaj na sled pred kljuko. Tam dobro po-prime in pri tisti famozni kljuki »nekoliko z mojo pomočjo« povleče končno le v desno kakor prejšnji večer Bela, nakar drži sled vse do jarka. Tukaj povoha sicer desno in levo, tudi ob jarku in preko jarka gor in dol, vendar vse to bolj površno in brez posebnega zanimanja.

Brezupni trenutki!

Z Armannom se pogovarjam ali bolje rečeno silim v njega. Pri tem se mi zazdi, da se Armann ogleduje nazaj po bregu navzgor, na kar mu pustim voljo. Vodi me po sledu nazaj v breg do one čudne kljuke in od kljuke naprej po bregu poševno, kakor je to storil obakrat prej. Pozivam ga, da mi »pokaže«, vendar ni najti krvi. Toliko sva se pa le razumela, da sem pravilno ocenil njegov pogled »bodi brez skrbi, na pravem sledu smo«.

Zaupajoč Armannovemu nosu brodiva povprek po bregu na celo brez steze in se z muko prebija več sto korakov skozi gost podrastek. Tako dospeva sicer do jarka ob zapuščeni gozdni poti, vendar vsaj šest sto, če ne nekaj več korakov nad krajem, do katerega nas je sinoči pripeljala Bela in danes tudi Armann. Tukaj se je v vlažnih tleh dobro videl tir in srnjakov skok preko jarka.

Počasi so se mi misli strnile.

Srnjak, stari prevejanec, je prišel sinoči natančno kakor je Bela sledila, z ostro kljuko v desno, do jarka. Od jarka se je starina po lastnem sledu vrnil nazaj navzgor po bregu do kljuke in je od tam nadaljeval beg naprej ob kljuki povprek in navzdol do jarka. Kar jaz nisem videl, to je Armann vohal.

Da sem Armannu pustil takoj voljo po kljuki v levo

in mu zaupal, bi bila vsaj uro prej tukaj, kjer sva sedaj.

»Dobro si se odrezal — to ne zna drug kakor ti!«

Armann povleče mirno in sigurno preko jarka in gozdne poti v breg nekoliko poševno, vendar bolj cik-cak. To je pomenilo, da je bil srnjak tudi že na kraju svojih moči. Morda sto petdeset korakov nad zapuščeno gozdno potjo prideva do prvega ležišča, v katerem je bilo listje krvavo. Šele tukaj je torej srnjak prvič počival, če ne prenočil in se najbrž z dnem zavlekel v bližnjo mladost smrekovje. V to goščavo nikakor ne bi mogel psu slediti. Sicer pa je Armann kazal toliko nestrpnosti, da sem bil prepričan, da srnjak ne leži daleč. Tudi sem verjel, da karkoli se že zgodi, Armann ne bo odnehal in srnjaka bova tako ali tako dobila. Zato sprostim Armanna slednega jermenja. Sam skočim nekaj desetih korakov naprej pod mlado smrekovje. V goščavi zaslišim lomstenje, Armann se oglasi, ne zalaja, temveč zavrešči — čemur sledi postopno oblajanje.

Ti akordi, ki odmevajo v nasprotnem bregu, zapoljejo kri v lovčevih žilah in občutke v takih trenutkih pozna le oni, ki jih je kdaj sam doživel. Jaz jih opisati ne znam.

Ko pristopim k mrtvemu srnjaku, ki ga Arman stalno oblajava, psa pohvalim in pomirim — skoraj bi ga objel. Srnjakove roge ne primem marveč jih samo božam. Sam s seboj zadovoljen, sem občutil zadoščeje za ves trud, s katerim sem plačal slab ali morda prenačilen strel, oddan pred skoro 14 urami.

Smrekovo vejico orosim v srnjakovi rani, oprčim Armanna in njemu zatakнем smrekovo vejico za ovratnik. Saj jo je on zaslužil.

Oba zadovoljna sedeva skupaj ob srnjaku. Iz nahrbt-

nika izvlečem popotnico. Armann utrujen, s stegnjenim jezikom sedi in hehlja ter niti ne pogleda zalogaja, ki mu ga obilo odmerim in ponujam. Ko ga le silim, da zalogaj vzame, ga samo obilne hoteč reči »zaznamoval

sem svoj del, shrani mi ga za kasneje«.

Ta doživljaj naj služi vsem prijateljem lova v spodbudo, da na krvnem sledu ne odnehajo, hkrati naj bo tudi v svarilo pred pre nagljenim strelom. Če se to

vendarle zgodi, naj se človek- lovec zaveda, da ob vseh lovskih pripomočkih za pravilno izvrševanje lova, le še ni znašel nadomestila za nos šolanega lovskega psa — pomočnika.

V. Jakil

O letošnji oddaji kož

Ce ocenimo lov ne le samo v športnem, ampak tudi v gospodarskem pogledu, moramo priznati, da nam uplenjena divjad donša lepe dohodke, ki znatno krijejo stroške za izvrševanje lova oziroma za upravljanje lovišč.

Seveda pa moramo paziti na to, da divjad pravilno in koristno vnovčimo. To ne velja le za meso divjadi, temveč tudi za njene kože. Ako jih pravilno pripravimo, predstavljajo danes kar precejšnjo vrednost.

Za letošnjo oddajo kož, lahko rečem, da je bila v glavnem zadovoljiva. Seveda bi bila lahko boljša, če bi lovci, posebno pa lovske družine temu posvetili več pazljivosti.

Vendar je bil letos ob prevzemanju tudi v tem oziru napredek. Videti je bilo, da precej lovskih družin iz gospodarskih razlogov kontrolira pravilno pripravo in oddajo kož, zlasti, kjer gre izkupiček za kože v družinsko blagajno, kar je edino pravilno.

Nasprotno pa je nekaj lovskih družin, ki jim očitno ni na tem, da bi kože dobro pripravili, zbrali in oddali Lovski zadrugi v vnovčenje. Skratka, kjer se lovske družine za to pobrigajo, je uspeh zagotovljen, kjer pa priprava in oddaja kož šepa, ni uspeha, kar pomeni slabo gospodarstvo.

Kakor običajno je bilo tudi ob letošnjem prevzemanju kož največ pogrškov pri zajčjih kožah in to v glavnem zaradi slabe priprave. Se tako lepa zimska zajčja koža, ki jo uplenitelj ne pripravi pravilno, t. j. pri sušenju ne napne in ne pritrdi z žeblički, izgubi najmanj polovico vrednosti. Zal je bilo tudi letos takih kož precej, kar je neposredna krivda lovca uplenitelja, posredno pa lovske družine, ki je v tem pogledu brezbrizna in za take pogrške ne izvaja nikakih sankcij.

Pohvale vredne so pa lovske družine, ki so po svojih pooblaščenih članih kontrolirale oddajo kož in v primerih lovčeve malomarnosti zabeležile take grešnike za obremenitev manjvrednosti kože. Tak postopek je povsem pravilen, ker le na ta način in morda s še ostrejšimi sankcijami, bomo končno tudi to zadovoljivo uredili.

Poleg navedene pomanjkljivosti je bilo tudi znatno število zajčjih kož iz prezgodnjega oktobrskega odstrela, ko koža še ni povsem zrela. To seveda ni neposredna krivda uplenitelja. Odstrel je po zakonu o lovu dopusten že v oktobru, zajec pa tudi ni kriv, če takrat še nima zimske dlake. Vendar pa naj bi lovske družine, zato ker ima koža prezgodaj uplenjenega zajca povprečno le četrtino vrednosti, dopustile odstrel zajcev šele v novembru. Tedaj imamo od plena več koristi in to ne le od polnovredne kože, temveč tudi od okusnejšega mesa. To velja za načelo pravilnega gospodarjenja in upravljanja z loviščem.

Da bi se oddaja kož čimbolj osredotočila in ne drobila, kar povzroča mnogo nepotrebnih obračunskih poslov, je letos Lovska zadruga določila še posebno premijo za one lovske družine, ki so zbrale

kože divjadi od vseh svojih članov in jih nato skupno oddale Lovski zadrugi. Ta premija je bila nekaka pobuda in nagrada za trud in delo pri zbiranju in oddaji v obliki 10 % pribitka k prodajni ceni. Ta premija je bila priznana vsem lovskim družinam, ki so se v tem oziru resnično potrudile in tako olajšale in pospešile delo pri prevzemanju in zbiranju kož. S tem pribitkom so lovske družine prosto razpolagale, tako da so ga v celoti ali delno izročile zbiralcem kož.

Zal je ta dobronamerna in koristna pobuda pri precejšnjih lovskih družinah ostala brez odziva. Kljub tej ugodnosti, so bili namreč številni primeri posamezne oddaje kož. Mnogi lovci so mimo svoje družine donášali ali pošiljali kože neposredno Lovski zadrugi. So primeri, da je bilo iz posameznih družin po pet ali še več oddaj, kar razumljivo povzroča mnogo nepotrebnega dela in drugih stroškov.

Prav smešni so primeri — in teh ni malo, da je bila n. pr. oddana ena zajčja koža. Ker lovska zadruga more izplačati šele potem, ko strokovnjak to kožo skupno z drugimi oceni, se donášalcu izstavi samo potrdilo o oddani koži. Ob svoječasnem pregledu je koža ocenjena za 1/4 ali celo škart. Vrednost je tedaj tako majhna, da niti ne krije stroškov za papir, delo ter pošiljanje obračuna in denarja po pošti. Mislim, da je vsako nadaljnje pojasnjevanje odveč in je treba s takim načinom oddaje kož vsekako prenehati. Saj vendar ni noben problem, da lovske družine zbero kože divjadi od vseh svojih članov ter jih oddajo skupno. Menim, da je to tudi v njihovem interesu, ker je le na ta način tudi možna kontrola nad posamezniki, kako so kože pripravili.

Omenim naj še oddajo kož mimo Lovske zadruge. Resda takih primerov ni veliko, vendar pa se še najdejo lovci, ki jim je svoječasni sklep RLZ o obvezni oddaji kož Lovski zadrugi, deveta briga. Razlog za tako ravnanje je iskati v tem, da nimajo zaupanje v Lovsko zadrugo oziroma v mišljenje, da kože drugod bolje vnovčijo. Mnenja sem, da tak

razlog ni prepričljiv, saj je znano, da so odkupne cene za kože na svetovnem trgu povsod enake. Kar pa se tiče ocene po kakovosti, ni nobenega dvoma, da je tu po strokovnjaku Lovske zadruge popolnoma nepristranska. Kolikor pa gre za kak primer boljše ocene drugod, je to treba največ pripisati le morebitni zmotni oceni tistega strokovnjaka oziroma kupca. Lahko pa je bila taka ocena kvalitete postavljena za posameznika iz špekulativnih namenov, da pritegne nase čimveč drugih oddajnikov kož.

Ne glede na to pa velja omeniti, da je Lovska zadruga naša ustanova, ki lahko uspešno posluje le ob pomoči in sodelovanju vseh članov lovcev. Ti pa se morajo zavedati, da jim Lovska zadruga le ob takih pogojih, zlasti pa ob pomoči pri uspešnem zbiranju kož, za katere dobi devize, lahko nudi ceneje inozemsko municijo in drug pribor. Mimo tega pa iz izkušenj vemo, za kakšno klavarno ceno bi morali prodajati kože, če ne bi bilo Lovske zadruge in bi bili na milost in nemilost prepuščeni takim prekupčevalcem.

Če končno analiziramo letošnjo oddajo kož, moramo reči, da je bila kvaliteta spricho mile zime še

kar dobra, izvzemši nekaj zajčjih kož, zaradi prej navedenih pogrškov. Količinsko pa ni dosegla višine prejšnjih let, kar velja zlasti za žlahtne kože, kune, vidre itd. Glede zajčjih kož je treba upoštevati, da so lovci spricho dobre oddaje precejšnje število zajcev prodali v celem, t. j. s kožo vred.

Kar se tiče organizacije za polnoštevilo in pravočasno oddajo kož po lovskih družinah, so prednjačile lovske zveze Maribor, Celje in Trbovlje. Le glede prevzemnih prostorov pripominjam, da z ozirom na vremenske razmere niso povsod ustrezali. Vsa manipulacija prevzema se je v glavnem vršila v neogretyh prostorih, ponekod (Celje, Slovenj Gradec) pa celo na prostem.

Te pripombe sem podal z željo in namenom, da bi lovske družine v bodoče tudi temu vprašanju posvetile več pozornosti. S smotrnim upravljanjem lovišč, kamor spada tudi vnovčenje kož, si bodo družine ustvarile sredstva za izvrševanje predpisanih nalog. Pri tem lovu ne smejo pozabljati, da je uplenjena divjad last lovske družine oziroma družbena lastnina.

Lenart Zupan

Zakaj ostanejo nekateri kljunači vse leto pri nas?

S kljunačem se srečajo naši lovci redno dvakrat na leto: spomladi, ko se z juga vrača na sever in jeseni, ko odhaja na jug. Selitvena pot ga pelje po treh cestah proti jugu in nazaj: čez Španijo, čez Francijo in Italijo in čez Jugoslavijo, Madžarsko in Romunijo. Med potovanjem na jug se kljunači zadržujejo nekaj časa pri nas, več tednov pa na jugu Evrope, na sredozemskih otokih in v Sev. Afriki, medtem ko jih komaj polovica doseže centralno Afriko. Srednja Evropa in Balkanske dežele so torej le prehodna ozemlja za kljunače, ker se ta divjad redno ne zadržuje pri nas čez zimo in tudi redno ne gnezdi v naših krajih. Opazovalci pa so odkrili, da ostane določeno število kljunačev čez zimo v naših krajih in da jih nekaj parov pri nas tudi gnezdi. Lovci, ki love s ptičarjem v gozdovih in po močvirjih, neredko naletijo v blagih zimah na kljunača, spomladi in med poletjem pa tudi na valečo samico. Navedel bom nekaj lastnih opazovanj in omenil tudi tuje podatke, ki jasno pričajo o navzočnosti kljunačev v nenavadnem času.

Pred drugo svetovno vojno sem pozimi večkrat hodil na kozice na Barje. Skoro vsakokrat je ptičar stal pred gozdnim kljunačem, ki pa nikoli ni zabadal kljuna v neposredni bližini nemirnih kozic. Pripomnil bi, da kljunača v zimskem in tudi v letnem času nisem streljal, že zato ne, ker sem ga imel kot gosta v sili, drugič pa, ker sem domneval, da pri nas gnezdi.

V loviščih okoli Komende blizu Kamnika je bil svoj čas prelet kljunačev bogat in dobro znan.

Nad gozdički so se kljunači kar na gosto spreletavali. Pri tem se je često zgodilo, da je ptičar nakazal kljunača, ki je bil pred psom komaj dva-tri korake. Zakupnik lovišča je bil takrat vinski trgovec Mejač. V vitrini očetovega stanovanja mi je pokazal 4 kljunačeva jajca, ki jih je pobral z gnezda potem, ko je pes dvignil valečo samico.

Na nekem pogonu na volkove v dolini Neretve, je pes dvignil kljunača z gnezda v zamočvirjenem obrežju. Streljal ni nihče, ker je bilo takšno navodilo. Oktobar res ni mesec valjenja, kljunač pa je valil na štirih jajcih. Gnezdo so pustili pri miru. Ker je bila topla jesen, so se kljunači izvalili in kaj kmalu dorasli, da so mogli s starši odpotovati na jug. To je bil redek primer, ki so ga svoj čas časopisi zabeležili kot izjemnost.

Znano je, da pri kljunačih valita samec in samica menjaje. Tak primer je bil zabeležen v okolici Beograda. Meseca aprila je lovec naletel na kljunačevo gnezdo. Valeči ptič je prhnil z gnezda, pa se usedel nekaj korakov dalje in ostro opazoval lovca; ko se ta ni premaknil, se je kljunač vrnil in se mirno usedel na jajca. Tam je ostal celo še potem, ko se je lovec počasi odmaknil. Podobne primere so opisali tudi nemški in francoski časopisi. Znano je, da ostanejo divje race in gosi, ki so bile med

preletom pri nas obstreljene in da pri nas tudi gnezdi. Takih primerov je bilo veliko v zamočvirjenem področju vzhodnega Prekmurja blizu Lendave. Zlasti divje race si kmalu pozdravijo poškodbe, spola pa se hitro najdeti in ustvariti novo družino. Morda njihov zgled vpliva na zdrave pare, da se še ti pridružijo invalidom in gnezdi v njihovi bližini. Ko smo nekoč lovili dorasle mlade race, smo ugotovili, da so stare race z lahkoto odletele z mladimi vred. Med Muro in Lakošom je ob mrtvici Mure več let zaporedoma genzdil par invalidnih rac. Racak in raca nista mogla vzleteti zaradi napačno zraslih prestreljenih peruti, mladina pa, ki sta jo vzredila, je jadrno odletela. Del naraščaja je potem gnezdil v bližini staršev. Tako se je ustanovila cela majhna kolonija divjih rac. Zakaj ne bi bilo podobno tudi pri kljunačih?

Nad Šentjurjem pri Celju so davno opuščeni krapji ribniki, zarasli s ščavjem in trstjem, bili pravi eldorado rac in raznih močvirnikov. Revirni lovec mi je po vojni pripovedoval, da je v bližnem mladju naštel nekoliko gnezd kljunačev. Ko se je enemu približal, se je valeči kljunač odmaknil, ni pa vzletel, ker je imel perut napačno zaraščeno, da je le-ta visela postrani. Ptič sploh ni mogel vzleteti. Lovec ga je hotel prijeti, pa se mu je v gošči spretno izmikal. Kljunače je večkrat opazoval tudi potem, ko so se jajca izvalila. Čudil se je, da

prav tega kljunača ni ujela lisica, ki jih je tam bilo veliko.

Med raznimi mnenji o razlogih, zakaj ostanejo kljunači skozi vse leto pri nas in pri nas tudi gnezdiijo, je tudi to, da so se sparili še v prezimovališču ali med potjo k nam in jih skrb za ohranitev vrste sili na prekinjanje potovanja. Pomladanska selitev kljunačev čez naše kraje se prične okrog 1. marca in se konča nekako sredi aprila. Zasedena gnezda so navadno našli v prvi polovici aprila, torej v času, ko se kljunači še selijo. Zato je precej verjetnosti, da bo zgoraj omenjena trditev držala. So pa seveda izjeme.

Še eno vprašanje bi bilo treba razjasniti; zakaj ostanejo tukaj kljunači, ki se selijo jeseni na jug. Na to vprašanje je težje odgovoriti, vendar pa so dovoljene domneve. Med temi je najbolj verjetna ta, da ostanejo pri nas v prvi vrsti tisti kljunači, ki so se pri nas izvalili. Tako so se že v nežni mladosti prilagodili našim podnebnim razmeram. Temu bi mogli ugovarjati, češ zakaj ne ostanejo kljunači, ki so se izvalili nekje daleč na severu, v svojem rojstnem kraju? Zadevo pa je lahko pojasniti s tem, da so življenjski, zlasti pa podnebni pogoji pri nas veliko bolj ugodni, kot na severu. Zato ni čudno, če nekateri kljunači, ki so se izvalili v naših krajih, ostanejo tu tudi čez zimo. Če ni preostra, jo prežive, hudemu mrazu pa podležejo. Drugo možnost pa smo že poprej omenili. Gre za kljunače, ki so bili med pomladanskim ali jesenskim preletom laže obstreljeni in s tem onesposobljeni za nadaljnje potovanje. Kljunač je sicer zelo občutljiv ptič in ga že površen zadetek sklati, vendar pa se mu lažje poškodbe s šibrami hitro zacelijo. Manjše rane v koži ali mesu ne bi zavrle potovalnega nagona, pač pa ga onemogočijo poškodbe perutnic. Ugotovili so, da so pri nas obstreljenih kljunačih napačno zarasle kosti na perutnicah ptiča ovirale pri letenju. Tako poškodovani kljunači so

primorani prekiniti potovanje in ostanejo pri nas, kjer se tudi sparijo z zdravimi ali za odlet onesposobljenimi vrstniki. Isto se dogaja pri divjih racah in goseh, o čemer imamo dovolj dokazov.

Kljunač je proti mrazu precej občutljiv, kljub temu pa naletijo opazovalci na zapoznele kljunače, spomladi in jeseni tudi med naletavanjem snega. Kaže, da jim bolj škodi suh mraz kot pa moker sneg. Značilno je in dokazuje skrb narave, da se kljunači, ki prezimijo v naših krajih iz tega ali drugega vzroka, radi zadržujejo v bližini tako imenovanih atomskih toplic na slovensko hrvaški meji. Na Ljubljanskem barju so kraji, kjer voda nikoli ne zmrzne, niti v hudih zimah. Okoli teh krajev se rade zbirajo kozice, med njimi pa tudi niso redki kljunači.

Glavna prezimovališča evropskih kljunačev so v Afriki, vse do Čadskega jezera, ki ga obdajajo velikanska močvirja. Ne dosežejo pa vsi kljunači tega ozemlja. Ne glede na dejstvo, da jih določeno število postrelijo med potjo, ostane precej teh zagonetnih ptičev na obrežjih Mediterana, med drugim tudi na naši Jadranski obali. Lovci, ki obiskujejo med zimskimi meseci južno-hercegovska in dalmatinska »blata«, kjer se zbirajo velikanske jate divjih rac in gosi, neredko naletijo na kljunače, ki v teh toplih in s hrano bogatimi močvirjih prezimijo. Redki pa so kljunači, ki tod gnezdiijo.

Te bežne ugotovitve naj bi prispevale k reševanju problema prezimovanja kljunačev v naših krajih. Treba pa bo še veliko podrobnega opazovanja tega zanimivega selivca, da bi se vprašanje njegovega potovanja povsem razjasnilo.

A. S. Pirc

LOVSKI OPRAVKI V SEPTEMBRU

V septembru se začnajo glavni lovi. Lov je odprt na jelene, gamse obojega spola, na srnjake, jerebe, poljske jerebice, prepelice, golobe in grlice, na kljunače ter vse pobreznike, povodne in močvirske ptiče.

Jeleni rukajo in oplajajo košute, ki so še v lovopustu.

Srnjaki si še niso povsem opomogli od prska, srne pa so še v lovopustu in vodijo svoje mladiče.

Kdor lovi jerebice s ptičarjem naj pazi, da kiti ne odstreliti starih, kajti neizkušena mladina je brez vodnika navadno izgubljena. Z braki loviti se v septembru še ne sme.

Jerebi pristajajo na klic zlasti ob lepih, hladnih dneh.

Prepelice so tolste in odhajajo. Tudi golobi so se poredili in so okusni, zlasti mladiči.

Proti koncu meseca se pojavi tu pa tam kakšen kljunač.

Jazbec je že tolst; lahko ga izkopljemo ali počakamo ob koruzi. Ponekod ga izvablja iz jazbin s svetilko, ki je tako zastrta, da sveti samo proti vhodu v jazbino. Dobro sredstvo za odvrčanje jazbeca od njiv je karbid, ki se v majhnih koščkih potrese okoli njive. Razvijajoči se acetilen odganja požeruha.

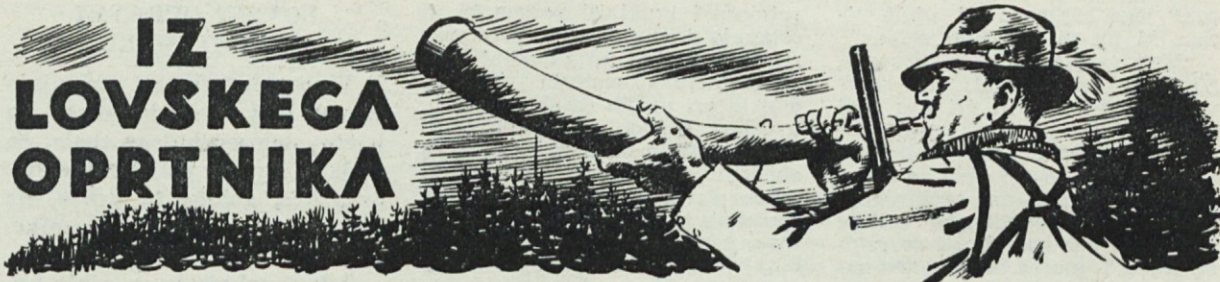
Ujede se prične seliti, mladiči so popolnoma odrasli; z uharico uplenimo marsikak redek primer.

Krmišča za fazane in jerebice je treba popraviti.

Po zbirki dr. Bevka
prir. Miloš Kelih

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Sožitje med srnjadjo in gamsi

Večkrat sem že čul mnenje nekaterih lovcev, da se gamsi in srnjaki med seboj ne trpijo, ali da v tem in tem predelu lovišča zato ni srnjadi, ker so gamsi. Imel sem priložnost opazovati več primerov pravega sožitja med srnjadjo in gamsi. Tako na primer pri solnicah: Če je bil srnjak prej pri solnici in je nato prišel gams na solnico, se je srnjak v skoku umaknil in dal prostor gamsu, ki ga je takoj prevzel, nasprotno pa če je bil gams prej pri solnici, se je srnjak niti ni približal. Torej ima prednost gams. V drugem primeru sem opazoval gamsovo kozo in kozliča ter srno, ki je bila 5 metrov stran, pa se je vse troje skupaj čisto mirno paslo. Lani decembra sva z lovskim gostom iz Ljubljane opazovala na gorskem pašniku (na popolni čistini), kako so se pasli štirje gamsi in štirje srnjaki, čisto pomešani med seboj. Pozneje so kar tam polegali in prežvekovali, nakar pa so spet nadaljevali s pašo. Torej se tudi kar razumejo med seboj. Gotovo bi lahko kaj podobnega povedali tudi drugi lovci, ker je malo verjetno, da je takšno sožitje med gamsi in srnjadjo samo pri nas, oziroma da je zgolj naključje.

Franc Vršnik

Mačka privedla divje race

Lendavska polja so v mnogih predelih zamočvirjena, kar nudi divjim racam ugodne pogoje za valjenje. Aprila lani se je tu primerilo nekaj zanimivega, kar se gotovo ne bo zgodilo tako kmalu.

Gozdar Ivan Vučko živi v Črnem logu. Logarnico ima v samem gozdu, okrog pa raste gosta močvirna trava, v kateri vsako leto gnezdi več parov divjih rac. 17. aprila je bilo lepo, sončno vreme. Gozdar Vučko se je odpravil v gozd. Ko je prišel z dvorišča, je presenečen obstal. Zagledal je namreč domačega mačka, ki mu je sledilo kar 13 mladih divjih rac. Izvaliti so se morale pred tremi ali štirimi

dnevi, držale so se lepo skupaj in venomer pivkale.

Kako je prišlo do tega, da je maček pripeljal divje račke? Kaj naj sedaj stori z njimi? To so bila vprašanja, ki so se hipoma porodila v gozdarjevi glavi. Verjetno je do tega prišlo tako, da je maček, ki je iskal plen, prišel na račke gnezdo — stara se je dvignila in odletela, račke pa so zamenjale mačka za raco in mu sledile, tako da jih je končno privedel do hiše. Kar se tiče drugega vprašanja, pa se je Vučko odločil, da bo race poizkušal odgojiti in udomačiti. Toda domače race divjih rač niso trpele in so jih tako preganjale, da so v treh dneh štiri poginile. Preostalih devet je Vučko odnesel v gozd, približno tja, kjer so se izvalile. Pozneje je skušal še večkrat ugotoviti, kakšna usoda je doletela te račke, vendar jih na tistem kraju ni našel več.

Jovo Orlovič

Lisjak na Boču

Dolgo je že tega. Ne manjka veliko do 60 let. Prišel sem nekega lepega zimskega jutra v Studenice. »Danes imamo lov,« mi pove krčmarjev sin. »Ali se ga hočeš udeležiti?« »Ne morem, nimam puške s seboj.« »Nič ne de. Jaz danes ne utegnem, pa ti odstopim svojo. Le nabojev nimam več kakor dva.« »Bo zadostovalo,« odgovorim. »Kolikokrat se zgodi na lovu, da niti dlake ne vidiš in ako še vendar kaj zagledaš, pa ne prideš do strela.« Vzel sem ponujeno puško in omenjena dva naboja ter se pridružil lovcem, ki so se zbrali na vznožju Boča.

Odkorakali smo navkreber po desni plati gore. Dan je bil lep, sonce je grelo. O divjadi pa ni bilo sledu. Gonjači so vpili in ropotali, a vse zaman. Noben pes ni dal glasu. In tako je potekal čas do opoldanskega odmora. Slabe volje zaradi neuspeha, smo se po odpočitku podali na levo stran Boča. Bili smo visoko zgoraj. Zavzeli smo odkazana stojišča.

Ker smo pa bili prepričani, da bo popoldan enak dopoldnevu,

smo trije najbližji sosedi zapustili odkazana mesta ter se zblížali na pomenek. Kovač Matuš nam je pripovedoval, kako je pred dobrim tednom pogodil lisico. »Mrčina,« pravi, »je obležala pri bukvi. Ker je še kazala znake življenja, sem ji hotel dati s kopitom zadnji sunek. Udarim, v istem hipu pa žival odskoči in jaz lopnem s puško ob drevo. Kopito je šlo k vragu, a lisica tudi.« S tovarišem Slomškom sva se prav od srca nasmejala.

Nenadoma pa se precej visoko nad nami zasliši krik gonjačev. Hitro zbežimo na svoje prostore. Zgoraj počí strel. Napeto gledam in prisluškujem. Kar zagledam, da se mi približuje lisica. Ubira pot desno od mene. Puško k licu in bum! Zadel sem. Lisica pa se vendar plazi naprej. Počim v drugo, zopet sem pogodil. A žival še ni obležala. Hitela je dalje navzdol. Ali mi naj uide, kakor je storila Matuševa lisica? Oba naboja sem porabil. Ne preostaja nič drugega kakor za njo, za njo! V desni roki sem držal puško, z levo roko pa se oprijemal grmovja in vej ter dirjal po strmini navzdol za živaljo. Končno sem jo došel. Držeč puško z obema rokama sem se vrgel prek lisice. Pritisnil sem jo k tlom. Ležala je na hrbtu ter s svojimi zelenimi očmi zasledovala vsak moj gib. Iz gobca ji je silila kri. Truplo se je krčevito zvijalo ter se hotelo sprostiti. Da bi mogel žival zgrabiti za vrat! A tega nisem tvegala, ker bi utegnila hlastniniti po mojih prstih. Pa tudi mogoče ni bilo, ker sem moral z obema rokama držati puško in tiščati lisico, ki se je še vedno na vse kripilje prizadevala, da bi se osvobodila. S puškino cevjo pa sem moral pritiskati k tlom nekaj leskovih vej, ki so se hotele zrav-nati.

V moji bližini ni bilo žive duše. Tovariši so bili najmanj dve sto metrov nad menoj. Začel sem jih klicati. Trajalo je precej časa, preden so prispeli. »Pridite mi pomagat!« »Kaj pa je takega?« »Lisico držim!« »To je vendar dobro!« »A pomagati si ne morem!«

Ko pa je lisica čutila, da se bližajo lovci, je še zbrala toliko moči, da se mi je pod puškino cevjo obrnila na noge. Takrat pa sem jo brez nevarnosti zgrabil za vrat ter ji dal milostni udarec. Vsi smo občudovali mrtvo žival. Bil je krasen star lisjak.

Lov smo zaključili s prijetnim večerom v Koropčevi gostilni.

(Anno 1898) Oskar Zolnir

Volčjaki in floberti

Precej člankov in predlogov je že izšlo o teh nesrečnih volčjakih, kakor tudi o flobertu. Vem, da imajo številne lovske družine občutno škodo v lovišču, kakor tudi razne nevšečnosti in probleme z nošnjo flobertov. Tudi naša lovska družina Pogorevc je upravičena grajati v prvi vrsti lastnike klatečih se psov, ki jim lovci ne pridemo do živega. Naše srednjegorsko lovišče ima manjši stalež srnjadi, kakor gamsov. V zadnjih treh letih opazujem, da se stalež srnjadi iz leta v leto krči, kakor tudi, da stalež gamsov upada. Že dve leti zaporedoma smo stalež znižali, kar je stvarno upravičeno. Na drugi strani pa beležim število volčjakov, ki se iz leta v leto večja, kljub temu, da lovci dosežemo obvezen odstrel roparic. V letošnjem lovskem letu imamo 14 poginule najdene srnjadi, 5 gamsov, 4 poljske zajce. Od poginule srnjadi jo odpade troje na zastrupljenje po svinčnem prahu Topilnice Mežica. Analizo je izvedel Znanstveni inštitut v Ljubljani. Štiri je vzela zima, sedem smo jih našli raztrganih od psov. Ne vem, kakšen občutek do divjadi imajo lastniki teh psov, da jih proste puščajo v hudi zimi, ali v maju in juniju, ko imajo srne mladiče. Najhuši strah gamsu je pes. Če ga trikrat napodi iz kraja, ga tja ni več. V jeseni se volčjaki spravijo tudi nad ovce. Pri nas kmetje pravijo, da imajo čuvaja zato, da jim izganja divjad z njiv in travnikov. Kje naj se potem srnjad pri nas pase ko nimamo posek?

V oktobru sem bil po opravih pri nekem kmetu sosednje lovske družine in sedim v kuhinji. Naenkrat se odpro kuhinjska vrata in noter pridrve kar štirje odrasli volčjaki in se vržejo pod mizo na kosce kruha. Kaj naj vendar delajo tako lačni klateži, kakor da si sami iščejo hrano med divjadjo.

Prav tako je žalostno, če v juniju najdeš gamsa z drobno luknjico od flobertovke v plečih, ki je po dnevih težkih muk poginil, ali če v čelni kosti tiči zarasla flobertova kroglica.

Albert Hancman, Žerjav
p. Crna

Vrane napadle kragulja

Ko sem šel zadnje dni avgusta 1958 pod večer v lovišče lovske družine Jezero — Komen, sem nenadoma zagledal, kako jata vran napada kragulja. Nikakor se jih ni mogel otresti. Po četrturtni borbi je bil kragulj že tako na koncu svojih moči, da se je le stežka rešil vran z navpičnim vpadom v neko robidje. Še četrte ure so vrane letale nad to robido. Ko sem stopil bliže, da bi videl, kaj je s kraguljem, je ta ropar izletel iz robide s kosom v krempljih in leteč prav nizko pri tleh izginil v borov gozdiček. Čudim se, da je ta velika in hitra ujeda tako hitro podlegla napadu vran.*

Stojan Zega, Komen

Vztrajna jerebička

Motorna kosilnica je podirala lucerno na njivi in traktoristu gotovo niti na misel ni prišlo, da je ogroženo deset bodočih življenj, skupno z jerebičko, ki je sedela na gnezdu. V kakšni nevarnosti je bila jerebička in njen bodoči rod, je odkrila šele naslednjega dne gospodinja, ki je obračala lucerno in jerebičko, ki je sedela na gnezdu, z grabljami odkrila. Seveda ji je bilo takoj jasno, zakaj gre, saj je žena in mati dveh dobrih lovcev (Kvartičev). Zato je le površno odgrabila lucerno okrog gnezda.

Po končanem delu mi je prišla žena povedat o dogodku, kaj je videla na njivi in vprašat, kaj ukreniti. Odsel sem z njo na njivo in po ogledu priporočil mir. Po vseh okoliščinah je bilo jasno, da je jerebička sedela na gnezdu tudi tedaj, ko so noži kosilnice podirali lucerno preko nje in je brnel traktor okrog nje in gotovo tudi preko nje.

Karel Stagoj
LD Velenje

Pes in lisjak

Sredi meseca marca 1950 je bilo. Imel sem mladega braka jazbečarja. Šel sem tisto nedeljo brez puške s psom, da se malo razvedri. Po kotanjah in v dolinah je še ležalo nekaj snega, pobočje na sončni strani je bilo že kopno. Ta dan so se vršile v Planici mednarodne tekme. Tako grem dalje, ko opazim, da mi pes ne sledi. Zaslišim iz daljave lajanje. Čakam, psa ni za menoj. Mislim sem, da laja na kako mačko na drevesu, ker je bilo lajanje vedno na istem mestu. Grem nazaj in na razdaljo kakih 50 m opazim psa, ki laja in se začenja v nek grm. Iz grma pa

* Najbrž zaradi kosa v krempljih.

sem opazil dve taci, braneči se napadalca. Ker nisem mogel ugotoviti, kaj je v grmu, sem šel še nekaj korakov bliže. Nato me je žival opazila, planila iz grma in vzela smer proti Savi. To je bil lisjak. Pes se ga je prijel za zadnje bedro in tako ga je lisjak vlekel do Save, kjer je pes pustil. Lisjak je skočil v vodo, pes je pogledal mene in v trenutku skoči z brega za njim. Že ga zgrabi za vrat in skuša iz deročee Save privleči na suho. Lisjak pa se je ovil z zadnjim delom života okoli nekega kamna, ki je štrlel iz vode. Pes ga je toliko premaknil, da je imel glavo lisjaka in svojo izven vode. Dalje ga ni mogel spraviti, ker se je lisjak ovil okoli kamna. Iz klešč ga ni več spustil. Z zobmi je tako delal, kakor šivalni stroj. To sem videl potem; ves vrat je imel zgrizen in luknjičast. Bila sta še vedno na tistem kamnu. V bližini sem našel dolgo preklo, s katero sem odrinil lisjaka s kamna in tako pomagal psu, da sva ga privlekla na suho, kjer je končno opravil delo z lisjakom.

Tone Kovač, Dovje

Kadar lovec upleni prvega prašiča

Že od mladih let imam posebno veselje do lova. Moj poklic je poleti zidarski, pozimi pa lovski. Naše lovišče je hribovito, a delno ravninsko. V lovišču je divjad, zajci, srnjad, lisice. O divjih prašičih še nisem slišal, čeravno sem že starejši lovec. Ko je končala druga svetovna vojna, so se začeli v lovišču pojavljati divji prašiči. Mlajši lovci so kar hitro izsledili njihova skrivališča. Večkrat je bil napovedan lov na prašiče. Jaz, že kot starejši lovec, pa prašiča še nikoli nisem videl in predstavljal sem si, kako je nevaren za človeka. Zato sem se takih lovov vedno izogibal. Če sem pa moral na tak lov, sem si izbral vedno stojišče poleg vejnatga drevesa, da sem bil, če je bilo treba, kar hitro gor, čeravno štejem že čez šestdeset let. Ker so se v ravninskem delu lovišča prašiči le malokdaj pojavili, sem tam bolj brez skrbi hodil na lov. Kakor je ponavadi na kmetih, kjer je lovec pri hiši, tam pravi že star pregovor, ni drv, ne stelje pri hiši, pa tudi streha rebra kaže. Tako je tudi meni rekla žena, da naj grem v gozd napraviti malo drv. Bilo je 30. decembra 1958, šel sem s sekuro na eni rami, na drugi s puško. Ko pridem v eno uro oddaljeni gozd, zaslišim lajanje psov. Misleč, da imajo veverico, ki bo dobra za novo leto, krenem v smer. Ko napravim nekaj korakov, se požene nasproti

strašna pošast, divji prašič. Pogledam okoli sebe, nobenega drevesa, le drobna krhljkovina. Sekira mi pade z rame, da ne vem kdaj. Hitro puško z rame, prašič je bil že tri korake pred menoj, pritiskem v naglici za oba sprožilca. Oba strela zadena v glavo in prašič se zvrne, psi pa nanj. Brž sem nabil puško, za vsak primer. Težko sem se pripravil k iztrebljenju, ker mi je odpovedal ves organizem. Hitro se je razširila ves o mojem nepričakovanem dogodku. Razni šalivci so govorili, da je bil to že star, onemogel merjasec, da je že hodil po gozdovih z bergljami. Drugi so ugrabili, koliko je imela žena dela z menoj itd.

Naj že bo kakorkoli, vendar sem položil na dlako čez 100 kg težkega prašiča, katerega samo koža je tehtala 25 kg.

Anton Cuzi
LD Raka

Kako obelimo potemnele lobanje in osvežimo umazano in zabledelo rogovje

Marsikateri lovec ima v svoji sobi ali hiši roglje ali rogovja kot drag spomin na lovsko doživetja. Toda trofeje so v dolgih letih ali pod neugodnimi pogoji zakajene ali zbledle ter nujno kličejo po osvežitvi. Kako naredimo to?

Roglje ali rogovje položimo za 24 ur v hladno, čisto vodo, na kar ga očistimo s trdo krtačo. Dobra je taka, s katero čistimo blato s čevljev. Med tem smo si pripravili lug iz persila ali podobnega čistilnega praška. Na liter vode denemo 1 žlico tega sredstva. V tem lugu kuhamo lobanjo (ne rogljev ali rogovja) eno uro. Ko je lug vrel 15 minut, ga ohladimo na 50 stopinj. Nato drgnemo lobanjo z že omenjeno krtačo ali s trdo zobno ščetko, odlijemo lug in vložimo v čisto mrzlo vodo, ki jo dvakrat menjamo. Po 4 do 5 urnem sušenju v toplém prostoru bomo videli, če je treba še beliti s peroksidom. V tem primeru ovijemo lobanjo z vato ali čisto cunj, ki jo napojimo s peroksidom, razredčenim na 30%. Lobanja ostane zavita 12 ur; v tem času prepojimo vato ali cunj še enkrat s peroksidom. Lobanjo hranimo v toplém prostoru. Peroksid beli neodvisno od svetlobe. Lobanje torej ni treba sončiti. Pri kuhanju v lugu in pri uporabi peroksida je treba varovati rogovje pred dotikom s temi sredstvi. Kljub vsej previdnosti pa se včasih le pripeti, da pade kakšna kapljica na rogovje. Tako mesto je treba premazati s kalijevim permanganom. Na čajno žličko vode vzamemo ščepec tega sred-

stva, ki da rdečomodro barvo. Lobanjo pokrijemo s cunj ali vato, da jo ne pokapamo. Kalijev permanganat naneseemo na obledela mesta s finim čopičem. Kmalu postanejo temnorjava.

Pri uporabi čistilnega sredstva (persil, bis ali podobno) zginejo seveda napisi, ki smo jih napravili s tušem ali črnilom. Zato moramo take napise prepisati na karton in ga privezati na rogovje. Pri delu s peroksidom pozor, ker pobeli kožo in jo more v močni koncentraciji tudi raniti; na politiranem ali pleskanem pohištvu pa pusti težko popravljive madeže.

ASP

Zajček junak

Lovski tovariš mi je pripovedoval tale doživljaj:

»S hišnega praga sem opazoval vrani, ki sta se zaganjali v nekaj sredi travnika. Da bi napadal-kama prekrizal račune in napadenc zaščitil, vzamem hitro puško in skočim v gozd, od koder bi mogel doseči strelno razdaljo. Vrani pa sta me prehitro opazili in odjadrali v nasprotno smer. Radoveden, kdo bi tokrat bil žrtev vrane, stopim bliže in najdem mladega zajčka, ki ga je bilo komaj za dobro rokavico. Da bi vrani ne ponovili napada, sem zajčka pobral. Revček pa se je branil z vsemi štirimi. S krempeljci me je pošteno okrepopal, še zobe je preizkusil na mojih prstih.

zraven pa godrnjal. Zanesel sem ga v najbližjo pšenico ter ga položil na tla. Dolgouhec pa ni pobegnil, kakor sem domneval, temveč se je še trikrat zagnal v moje črne gumaste škornje. Šele tedaj, ko se je prepričal, da se škornji ne ganejo, se je oddaljil in skril v pšenico. Dolgouhec je bil ob napadu vran tako razburjen, saj mu je šlo za mlado življenje, da se je branil in napadal kar se mu

je približalo. Zato ni čudno, če je v strahu in razburjenosti zamenjal moje škornje z vranama.»

A. Mazlu

Maček, ropar lovišča številka ena

Brat, ki je lovec, je šel sredi februarja po opravkih. Za vsak primer je vzel s seboj tudi puško in doživel žalosten dogodek.

Pravil je: »Ko tiho stopam po gozdu in opazujem prebujajoče se življenje okrog sebe, nenadoma zaslišim v globeli, ki je bila približno 20 m pod menoj, žalosten jok. Zdelo se mi je, kakor da bi jazokal majhen otrok. Ker se je to ponovilo dvakrat, sem postal pozornejši. Napenjam oči in ušesa, toda ne vidim ničesar. Previdno stopam proti kraju in vidim: Srednje velik tigrast maček je vlek po zemlji letošnjega mladega zajčka. Roka mi je kar sama segla po puški. Ko sem pomeril in sprožil, sem videl v jami pod seboj zvijajočega se roparja, ki se je kmalu iztegnil zraven svoje nedolžne žrtve, ki se je še vedno premetavala, a se po nekaj trenutkih tudi sama preselila v večna lovišča. Ko sem si zajčka pobližje ogledal, sem ugotovil, da je bil star že dober mesec, ali bolje rečeno, da se je rodil že sredi januarja, kar je seveda zelo zgodaj. Toda, če gremo vzporedno z letošnjo toplo zimo, to ni nekaj nemogočega. Lahko si mislimo, kakšno škodo napravi domači maček-ropar. Verjetno to ni bil njegov prvi lovski uspeh, ker je bil videti že star lovski veteran.

Jože Slodnjak
Podkocvi

Zajec skoči tudi v lovca

Letos, ko so se brakade že bližale kraju, smo lovili v predelu lovišča, kjer je sicer precej zajcev, pa jih takrat nikakor nismo mogli dvigniti. Psi so bili bolj leni in nas lovcev je bilo tudi malo. Med tretjim pogonom pride do mene že star a še vedno čil in vnet lovec G. in sva se pogovarjala o slabem lovu in se grla s požirki kačje slin. Tedaj skoči proti nama zajec, ki ga je dvignila njegova Bera. V smrtnem strahu zajec skoči meni na cevi puške in še preden sem se dobro zavedel, mi je smuknil pod pazduho skozi in že bil za grmom, da ni mogel naju nobeden streljati. Seveda sta bila z Bero komaj nekaj metrov narazen. Tako je odnesel zdravo kožo, jaz pa za spomin nekaj dlak, ki jih je pustil menda od strahu na meni. Bil sem pa vseeno zadovoljen, samo da mi še puške ni odnesel.

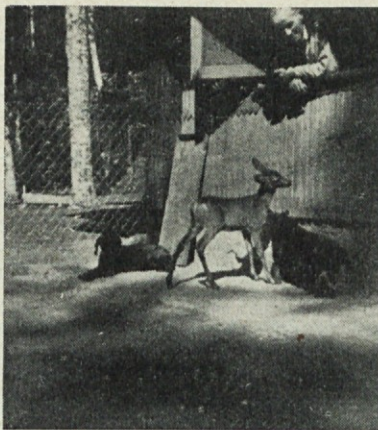
M. V., LD Soštanj - Ravne

Če človek pomaga naravi

Pravijo, da je bivanje v gozdu dolgočasno. Meni, ki sem rojen v gozdu in službujem že 35 let v gozdu, vedno v okolici Mašuna, pa se to ne zdi res, saj je gozd s svojimi gozdnimi prebivalci vedno privlačen in zanimiv.

Bilo je 2. junija 1955. leta, ko sta mi jurška (vas Jurišče leži ob zahodnem robu snežniških gozdov) otroka prinesla obrizeno, šibko, 6—7 dni staro srnico. Povedala sta, da jo je (našel) ujel njun oče v ograjenem vaškem vrtu, kamor sta jo prignala klateča se psa, potem ko sta njeno mater srno odgnala.

Z ženo sva se z velikim veseljem posvetila negi srnice. Sprva sva jo imela v košarici v veži. V prvem mesecu sva jo krmila z razredčenim mlekom. Tri dni jo je bilo treba pitati z žličko, pozneje je pila sama. Nekajkrat je obolela za grižo, a z ruskim čajem sva jo vedno ozdravila. Imenovala sva jo Drina. Pozneje sva jo imela v ograji, kjer jo je brak jazbečar stalno varoval pred tuji. Sedaj sva ji že dajala različno zelenjavo, a vse to je bilo premalo. Srnica je bila le sita, a manjkala ji je prostost. Zato sva se odločila, da jo izpustiva. Prepričana sva bila, da je ne bova več videla. A že naslednji dan je ležala nedaleč od hiše. Na ime Drina se sploh ni zmenila, kaj šele oglasila. Drugi dan pa jo je prignal glad. V veži je našla mleko in od tedaj je zahajala tja po večkrat dnevno. Dokler je bila še neboljena, jo je žena nosila s seboj kamor sva šla. Tako se je navadila hoditi z nama. Spremljala je ženo vsako jutro, ko je šla po mleko. Zvesto jo je čakala nedaleč od hišnih vrat. Tudi mene je spremljala na poti na delo, včasih tudi po ves dan. Če sem se ustavil, sedel in klical srnjaka, je tudi ona legla 2—3 m daleč od mene. Varnejša se je počutila, kadar naju je spremljal moj pes in je šla še raje z menoj. Legla je k psu in počivala pri njem. Jedla je že vse: kruh, žitarice,

jabolčne in krompirjeve olupke, deset mesecev pa je stalno hodila pit mleko. Kadar je žena klicala kokoši, je pritekla tudi Drina in jedla z njimi. Pozimi je ležala na sončnem kraju v odprti veži ali pred pasjo hišico. Dokler je bila še majhna, je šla ležat v pasjo hišico, a pes je ležal pred njo, ker pač ni mogel vanjo. V mraku se je oddaljila in spala v bližini hiše.

Preselil sem se iz stare lovske kočice v novo hišo na Mašunu. Tudi srna se je preselila z nami. Je zelo razumna in priteče na ime. Nekoč sem jo zaman iskal in klical okrog hiše. Žena jo je našla v sobi na postelji. Skočila je skozi odprto, meter visoko okno.

Prišla je pomlad 1956 in gozd je začel zeleneti. Srna se je začela oddaljevati, a se je še dva do trikrat dnevno vračala. V času prska pa je odšla s srnjakom in skoraj mesec dni je ni bilo na spregled. Po koncu prska se je zopet po večkrat dnevno vračala k hiši, pozimi pa se je še bolj držala našega doma.

Spomladi 1957. leta je poglela srnico, s katero se danes prihaja na krmišče, a najraje hodi sama. Prvega mladička je odgnala, preden je dobila drugega-srnjaka. Ko pa je ta poginil zaradi vnetja prebavil (ugotovljeno na lovskem inštitutu), star 12 dni, se je zopet jela družiti s svojo prvo mladico-srnico, ki si je med tem že pripeljala iz gozda srnjaka šilarja. Odslej je družba vseh treh — dveh srn in srnjaka — stalno hodila v bližino hiše, neposredno pod okno, kamor smo polagali hrano. Proti jeseni sem napravil 80 m od hiše krmišče. Sem je zahajala družba naših treh: Drina, njena srnica s svojim spremljevalcem, letos že lepim šesterkom. Z njim pa je prihajala še druga srna z mladičem šilarjem, tako da je število naših stalnih gozdnih obiskovalcev naraslo na pet. Drugo leto jih bo gotovo še več.

Ko sem se predlansko jesen vračal domov, sem 600 m od hiše ustrelil srno — prepričan, popolno jalovko. Šel sem domov po ženo, da bi jo skupaj poiskala v grmovju. Ko sva jo našla, je bila žena prepričana, da sem ustrelil Drino. V strahu, da je to res naša Drina, sva se žalostno vračala z ustreljeno srno domov. Lahko si mislite, kako veselo je bilo srečanje z Drino, ki se je nama pridružila nedaleč od hiše!

Maks Martinčič,
nadlovce, Mašun, p. Knežak

LD Vransko in divji prašiči

V lovišču LD Vransko so divji prašiči v letu 1958 napravili občutno škodo, posebno na posevkih, pa tudi na travnih rušah. Zato so priredili več pogonov, toda brez uspeha. Tudi pogon 18. I. 1959 s 70 lovci in 20 gonjači je bil jalov. Poznejši lovi v manjšem obsegu so ostali prav tako brez uspeha. Začeli smo razmišljati, kako to. Prav gotovo je prašičem godila zima, ker jih zaradi kopne zime ni bilo mogoče slediti.

Pri tem sem se spomnil dogodka v januarju 1953. Tedaj so se lovci vračali s pogona na divje prašiče po Bledniku. Na lepem so se prikazali trije prašiči čez rob in lovci so jih obsuli s strelji. Na »bojišču« je obležal prašič, drugi se je pa ranjen vlekel po sosednjem pobočju. Zato so trije lovci ostali na preži na spodnji poti. Jurče pa je s psom odšel po sledu za obstreljencem. Za travnikom na Plečnikovem vrhu ga je pes izsledil in ves naježen pritekkel k lovcu. Jurče ga je zalezal in s prvim strelom zgrešil, z drugim pa mu je zdobil le čeljust. Puška je bila prazna. Ker Jurče ni imel več nabojev, prašič pa je bežal v nasprotno stran od čakajočih lovcov, se je Jurče v zadregi odločil za drzno dejanje. Skočil je za prašičem in ga zgrabil za zadnjo nogo. S puškinimi cevmi ga je potem usmerjal v dolino proti lovcem, ki so kajpada zavzeto gledali čuden prizor in bodrili hrabrega »vodnika«, dokler niso težko ranjenega ščetinca rešili muk.

F. Golavšek, Vransko

Zgodnja paritev lisic

Letošnja mila zima in pičle snežne padavine so vsekakor zelo ugodno vplivale na prezimljenje naše divjadi. Kakor je naša parkljasta divjad našla dovolj hrane za svojo ozimnico, tako tudi zajčku ni trda predla. Zato sem tudi že v mesecu februarju sledil mladce dolgouhce prvega legla, to po pičli snežni odeji, dne 22. II. t. l.

Ker v naši lovski družini, oziroma v našem lovišču stalež zajcev ni na primerni višini, lahko trdim, da po lovišču še vedno preveč gospodari roparica zvito-repka. Zato sem se tudi odločil za zastrupljanje.

Dolgo sem čakal na sneg, kajti vemo, da je v snegu strupljenje najlažje in najuspešnejše. Ker pa snega le ni bilo, sem prve dni februarja vseeno položil ampule cianina, kar v kup domačega govejega gnoja. Kot sem že omenil ugodno zimo za ostalo divjad, tako je tudi lisica našla dovolj hrane vsepovsod. Zato se dolgo ni odločila za strup. Noč od 28. II. na 1. III. pa jo je le zapeljala. Izkopala si je kroglico masti iz gnoja, jo tudi kar na mestu stisnila in po šestih korakih obležala.

Pri kontroli strupišča dne 1. III, t. l. sem pobral staro samico, na kateri je bilo takoj opaziti, da nosi v sebi mladiče. Ko sem drugo jutro skupno z dvema lovskima tovarišema iz LD Mozirje lisico odril, je imela v vimenih več kap-

ljic mleka, kar je dokazovala, da je tik pred porodom. Ker pa nas je le še zanimalo, smo lisico odprli ter tako ugotovili v njej 6 kosmatih mladičev. To dokazuje, da je bila paritev lisic zaradi ugodne zime že zadnje dni decembra 1958 in ne kot je to navadno v mesecu februarju. Če vzamemo paritev v februarju ter 9 tednov dobe nosečnosti, bi pravilno povrgla šele zadnje dni aprila ali prve dni maja.

Jože Poznič, LD Mozirje

Bistra in lisica

Na starega leta 1957 sva s prijateljem Anzom in psico Bistro šla na lisice. Pregledala sva vrsto lisičin, ki so bile vse prazne. Zato sva poskusila še v Otelskem vrhu. Anza je odšel na stojišče, jaz pa sem spustil Bistro, ki je kmalu pognala in Anza je enkrat ustrelil. Kar zaslišim, da psica goni od njega proti meni in že na kakih 80 metrov zagledam lisico, ki me

je tudi opazila in obstala. Vtem jo že zagradi Bistra, ki je bila tik za njo.

Lisici se je posrečilo, da je psico prišla za zgornjo čeljust in nos, psica pa lisico v spodnjo čeljust. To je bilo renčanje in plesanje. Škoda, da nisem imel foto aparata, da bi slikal ta cirkus. Ker zaradi psice nisem smel streljati, sem tekkel na pomoč. Preden sem mogel udariti lisico, sta se zavoljo bolečin obe spustili. Lisica je hotela zbežati, pa sem poslal za njo strel, ki pa ni bil smrten. Tako se je Bistra še četrte ure borila, preden je lisico zadavila.

Z Anzom sva ugotovila, da je od njegovega strela dobila lisica eno šestico in desno sprednjo nogo. Od mojega strela pa sedem šiber v zadnji del trupla. Iz tega sva videla, da je lisica res trdoživa in da odrasle lisice pes ne more kar tako lahko zadaviti. Bistra od takrat lisice zelo sovraži, ker je tedaj odnesla precej prask. Zato jih pa tudi najraje goni.

M, V., LD Šoštanj - Ravne

KINOLOŠKE VESTI

PRIJAVLJENE PARITVE LOVSKI PSI:

Resasti jazbečarji:

Bojana JRJos 1041 — Brin Pohorski JRJT 852, leglo je bilo 14. VII. 1959. Vzreditelj Vinko Kern, Rodica 27, pošta Domžale.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Cila Polanska JRPki 1371 — Pik JRPki 1012, leglo je bilo 14. VII. 1959. Vzreditelj Janez Fluher, Kamnica 90 pri Mariboru.

Lovski terijerji:

Ajda JRLT 813 — Jago Pobreški JRJT 758, leglo je bilo 23. VI. 1959. Vzreditelj Janez Babič, Tržič, Ravne 2.

Diva Diljska JRJT 678 — Hanka von Otscherhof OHZB Jgdt 655, leglo je bilo 22. VII. 1958. Vzreditelj Milan Ivežić, Štuki 12, pošta Ptuj.

Era JRLT 814 — Bor JRLT 592, leglo je bilo 13. VII. 1959. Vzreditelj Marjan Tavčar, učitelj, Zg. Pirniče 13, pošta Medvode.

Rajka JRLT 825 — Boško JRLT 561, leglo je bilo 5. VI. 1959. Vzreditelj Ivan Lavrič, logar, Srednja vas 1a, Loški potok.

Cila Medanska JRLT 1212 — Renč JRLT 823, leglo je bilo 7. VI. 1959. Vzreditelj Jovska družina Sodražica, psarna Travnogorska.

Resasti foksterijerji:

Dora JRFos 414 — Ajaks Liburnijski JRFos 431, leglo bo 11.

VIII. 1959. Vzreditelj Jože Klun, Bušeca vas, pošta Cerklje ob Krki.

Braki jazbečarji:

Astra JRBj 660 — Bürschl a. d. Kuppergrund JRBj 625, leglo bo 19. VIII. 1959. Vzreditelj Jovska zveza Celje Razlagova 13.

Bora Medanska JRBj 469 — Cero Brinogorski JRBj 574, leglo bo 10. VIII. 1959. Vzreditelj Karol Zadnik, Ljubljana, Podjunska 17. Aka JRBj 790 — Arno JRBj 769, leglo je bilo 13. VII. 1959. Vzreditelj Avgust Molan, Dedi-gavas 28, Pišce — Brežice.

Astra JRBj 681 — Agič Starodvorski JRBj 705, leglo je bilo 30. V. 1959. Vzreditelj Janez Jerreb, Prekopa, Kostanjevica na Krki.

Resasti istrski goniči:

Pika JRGri 667 — Čiloš JRGri 436, leglo je bilo 18. VII. 1959. Vzreditelj Janez Pintar, Lavrovec 2, pošta Rovte.

Breda JRGri 805 — Arko JRGri 803, leglo je bilo 6. VI. 1959. Vzreditelj Maks Jakopič, Dol 79 pri Hrastniku.

Kratkodlaki istrski goniči:

Bifari JRGki 1766 — Bojči JRGki 2013, leglo je bilo 9. VI. 1959. Vzreditelj Onorino Jerman, Vanganel 1, Koper.

Avša JRGki 1255 — Belko JRGki 1106, leglo je bilo 5. VII. 1959. Vzreditelj Franc Kovač, Kot 77, pošta Semič.

Brina JRGki 1177 — Blisk JRGki 2251, leglo je bilo 11. VII. 1959. Vzreditelj Ferdo Cesar, Slovenj Gradec.

Aza JRGki 2334 — Dečko JRGki 2329, leglo je bilo 16. VII. 1959. Vzreditelj Matija Hribšek, Dol 26 pri Hrastniku.

Bajka Kočevska JRGki 1026 — Razor Travnogorski JRGki 2045, leglo je bilo 28. VII. 1959. Vzreditelj Jovska družina Sodražica, psarna Travnogorska.

Glasna RMGki 982, vpis v JR v teku — Bar JRGki 1323, leglo je bilo 28. VII. 1959. Vzreditelj Franc Lužar, Lužarji 3, Nova vas pri Rakeku.

NOV SODNIŠKI PRIPRAVNIK

Za oceno zunanosti in dela jamarjev:

Matko GORŠEK, Sladki vrh, pošta Šentilj v Slov. goricah.

Določitev plemenjaka

špringeršpanjela:

Špringeršpanjel »Don von Wolfstein« lastnik Anton Cvenkel, Ljubno na Gorenjskem, je na voljo kot plemenjak za psice špringeršpanjelke.

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljena in zaščitena psarna za jamarje:

»ZGORNJEBISTRIŠKA«

lastnik Viktor Kikec, Zgornja Bistrica št. 17, pošta Slovenska Bistrica.

KZS

Stanje lovstva v Franciji

Francija je tradicionalna dežela lova. Lov je Francozu najljubši šport, ki ga goji že dolga stoletja. Francoska lovska literatura je bogata, prav tako so slikarji od nekdaj radi upodabljali lovske motive. Vse to se je letos naglo izpremenilo. Lovski krogi so ugotovili, da je zmanjkalo divjadi! Le toliko jo je še ostalo, da bo dovolj za razmnoževanje. Celó še nedavno najbogatejša lovišča so prazna. Zajci so izginili, po-brala jih je miksomatoza, ponovno naseljevanje pa se je šele pričelo. Jerebice so bile žrtev neugodnega vremena in zastrupljene pšenice, ki so jo trosili mišji zalegi. Fazani so se ohranili le v strogo nadzorovanih loviščih, razerviranih za veliki letni lov. Divjih prašičev je vse manj, jelenjad pa živi samo še v rezervatih.

Francija šteje dva milijona lovcev. Spričo take situacije je mnogim lovcom lov onemogočen. Zakupnine padajo, ker ni zanimanja. V mnogih loviščih ni bil v pretekli sezoni oddan niti en strel. Vabila na lov so preklicali. Velika področja Francije so brez divjadi.

Francoski lovci se sprašujejo, zakaj je tako. Priznajo, da je odstrel večji kot priplod. Vremenske nepravilnosti uničujejo legla, zimsko krmljenje je slabo. Škodljivci desetkajo divjad. Lovci priznavajo, da se niso brigali za divjad. Disciplinarnost med lovci je slaba, divji lov cvete. Love brez norm in streljajo vse, kar teče in leta, vse do najmanjših ptic.

Divji lovci so vedno bili, sedanjí pa se razlikujejo od nekdanjih. To so dobro organizirane, motorizirane družbe, ki v eni noči polove do 200 jerebic in s posebnim priborom na stotine fazanov obeh spolov.

Medtem ko so lovišča prazna, najdete na jedilnikih v mestih ob vsakem času zajca, fazana in jerebico. Francoski lovci so zaskrbljeni in praviijo, da bodo divjad zaščitili brez obzira pred kom. Lov ne sme postati mesnica. Prvi korak je že storjen. Prodaja zajcev je v prvih treh tednih po začetku lovske sezone prepovedana. Lovske organizacije so mnenja, da je vse to premalo. Poseben statut bi moral regulirati odnose v lovstvu. Od statuta pričakujejo rešitev in upajo, da bo imelo dva miliona francoskih lovcev kmalu dovolj divjadi v lastni državi.

ASP

Novice iz češkoslovaškega lovstva

Čehoslovaški lovski strokovnjaki so ugotovili, da se fazani že aprila, pa tudi že marca zbirajo v področjih, kjer nameravajo gnezdit. Predvsem poiščejo obsežna deteljišča, bolj redko žitna polja, verjetno zato, ker jim nudijo deteljišča boljše kritje in hitro rastočo krmo za kebkice. Ugotovili so tudi, da neso fazanke svoja jajca ne le v tuja fazanja in jerebičja gnezda, marveč zelo pogosto tudi v gnezda divjih rac in lisk. Da bi valeče fazanke zaščitili pred kosilnico, uporabljajo tole metodo: Dva moža vlečeta na 5 m dolgih vrveh čez njivo drog iz lahkega lesa, dolžine 6 m. Na vsakih 30 cm so pritrjene do 40 cm dolge verižice. Za drogom hodi mož, ki ob vsakem najdenem gnezdu zatakne šibo. Naslednji dan polovijo valeče fazanke v mrežo, pritrjeno na dolgem drogu in jih spravijo v volijero. Morebitne kebkice oddajo kokljici.

Na Čehoslovaškem se ukvarjajo z mislijo ponovne naselitve losa. Izračunali so, da potrebuje los poleti na dan 30 do 40 kg zelene hrane, na leto torej 8100 kg. En hektar vrbja, (salix purpurea), ki je glavna hrana losa, bi mogel prehraniti v omejenem prostoru dva losa. V primerno upravljanem lovišču, bi lahko živel na površini 1000 ha dva losa, namesto 4 jelenov. Los tehta toliko kakor štirje jeleni. Losi bi sicer povzročali v gozdovih več škode, zato pa bi odpadla škoda na njivskih kulturah. Razen tega bi prinesli izvoženi losi več deviz.

A.

Volkovi v slovaških planinah

Vsa leta po drugi svetovni vojni poročajo o širjenju volčje zalege proti zahodu in jugozahodu, kar dokazujejo ostanki raztrganih divjadi in ropi drobniice, zlasti v Beskidih in v Visokih Tatrah. Zima 1957/58 je bila skoraj brez snega in je olajšala sivim roparjem obkoljevanje parkljasne divjadi. Lov na volkove se uspešno izvaja, ker plača država 1000 Kč za uplenjenega volka. Na nekem pogonu na prašiče je padel kapitalen ris. V Tatranski Lomnici so volkovi ponoči napadli psa čuvaja. Spustili so ga šele, ko so prihiteli ljudje na pomoč. Toda pes je bil tako hudo oklan, da so ga morali ustreliti. Lovski pisatelj F. Rulf, ki je to poročilo napisal, pravi, da je treba volkove v Evropi povsem iztrebiti, ker niso več

potrebni za selekcijo divjadi. Risa pa bi bilo treba zopet naseliti v interesu boljšega razvoja srnjadi, ki je v zahodnih deželah že precej degenerirana.

A.

Odstrel divjadi v Avstriji v lovskem letu 1957/1958

Po pravkar objavljenih podatkih je znašal odstrel divjadi v lovskem letu 1957/1958 vsega 470 000 dlakaste divjadi in 413 000 pernate divjadi.

Zajcev je uplenjenih 157 000, srnjadi 107 419, jelenjadi 24 380, gamsov pa 11 451. Lisic, kun, podlasic, dihurjev, jazbecev in pižmovk je uplenjenih nad 60 000; od tega je bilo 36 000 lisic.

Odstrel fazanov je znašal 141 000, jerebic 117 437, divjih golobov 17 815, rac 17 405, kljunačev 4465, divjih gosi 3233, ruševcev 1655, velikih petelinov 1542, gozdnih jerebov pa 826. Vran, srak in ujed je padlo 111 500, od tega vran in srak 90 000.

Glede udeležbe na odstrelu so bile Spodnja Avstrija, Zgornja Avstrija in Štajerska na prvem mestu. Pri jelenjadi vodi Štajerska s 37 % celotnega odstrela, pri srnjadi Zgornja Avstrija s 32 %, 29 % odstrela gamsov odpada na Tirolsko. V Spodnji Avstriji so uplenili polovico vseh odstreljenih divjih prašičev in zajcev, ter 73 % kuncev.

Od perjadi so odstrelili 72 % vseh jerebic v Spodnji Avstriji, 36 % divjih golobov in 30 % divjih rac v Zgornji Avstriji.

Fazanov je uplenjenih od celotnega odstrela 36 % na Štajerskem in v Zgornji Avstriji. Na Tirolskem pa ena tretjina celotnega odstrela ruševcev.

Koroška ima s 46 % največji odstrel gozdnih jerebov, najizdatnejša lovišča za divje gosi pa so v Burgenlandu na obalah Nežiderskega jezera.

ASP

»Die Pirsch«, št. 4/1959

Uvodnik te številke obravnava z gozdarskega in pravnega vidika škodo, ki jo povzroča srnjad v gozdovih z obgrizanjem vršičkov in drgnjenjem in uničevanjem mladega plemenitega drevja. Zanimivo je poročilo dr. H. O. Meissnerja o lovu na belega medveda, ki stane s prevozom v severno morje na posebni ladji in z odstrelom, tisoč dolarjev. Zaradi prevelikega interesa je namen zaščititi to edinstveno polarno vedljivjad.

ASP

»Lowiec Polski«, št. 4/1959

Na uvodnem mestu objavlja revija poljskega lovstva inventar lovne divjadi na Poljskem in nadaljevanje studije o fazanjereji v Romuniji. Zanimiva je tudi razprava o lovskem žargonu v poljščini, ki ga čistijo lovski forumi sporazumno s filološko fakulteto poljske univerze v Varšavi.

ASP

Divjad izumira

V zadnjih 150 letih je izumrlo nad 150 vrst živali. Zdaj so znanstveniki ugotovili, da je nevarno ogroženo nadaljnjih 600 vrst. Največja nevarnost grozi azijskim levom, ki so itak že zelo redki, slonom, belim puščavskim antilopam, divjim oslom in bizonom.

V Evropi so najbolj ogroženi: bober, vidra, ris in uharica. V nekaterih državah so te živali že zaščitili, tako n. pr. v Švici.

ASP

V Sovjetski zvezi so naselili rakuna

Sovjetsko ministrstvo za poljedelstvo je pred 30 leti pričelo z naseljevanjem severnoameriškega rakuna na področju severne Sibirije. Sedaj, po 30 letih se lahko reče, da se je rakun v novi domovini popolnoma aklimatiziral, ker se dobro množi. V novi domovini je postal navadna lovna divjad, ki je ni treba posebej ščititi. Rakuna so naselili zaradi dragocenega krzna.

Pred 10 leti so naseljevanje rakuna nadaljevali v velikem obsegu. Uvozili so več sto parov iz

severne Amerike in polovili že aklimatizirane sibirske rakune, tako da so mogli naseliti 600 parov v planinskih gozdovih Kirgizije. Leta 1953 so našli nad 4000 teh živali v oblasti Azerbejdžana, okrog 3 na hektar. Kaže, da ugaja rakunom azerbejdžansko podnebje bolj kot sibirski zima. V preteklih dveh letih so odstrelili nad tisoč rakunov.

Rakun je zanimiv zaradi tega, ker vsako stvar, ki jo hoče pojesti, umije v najbližji vodi. Njegovo krzno je gosto in svilasto ter doseže na svetovnem trgu visoke cene.

ASP

Zanimivosti

Inozemske lovske revije ugotavljajo, da je v povojnih letih število lovcev skoraj v vseh državah Evrope močno naraslo. Tako je bilo v Franciji pred 40 leti okrog 10 000 lovcev, medtem ko jih je danes nad dva milijona. Spričo tako naglega naraščanja, postavljajo vprašanje, ali bi ne bilo priporočljivo, če bi se s posredovanjem CIC (Conseil International de la chasse) določil numerus clausus.

V angleškem gojitvenem lovišču Burgate Manor so delali poskuse z 62 jerebicami v voljerah. Pet samic iz neznanih razlogov sploh ni zneslo, ostale pa so znesle vsaka od 50 do 63 jajc. Zdaj se sprašujejo, če bi ne bilo koristno, da bi take dobre nesnice izolirali in jih gojili v voljerah samo zaradi jajc. S tem bi se razmnoževanje jerebic znatno pospešilo.

V okraju Bistrica na Romunskem so na področju 300 ha pri-

redili bolgarskim in albanskim lovcem na čast pogon na medvede, ki je trajal samo 15 minut. Lovci so videli 78 medvedov in streljali na 48. Na področju slovaške Tatré živi okrog 40 do 50 medvedov, od tega 10 do 20 v prirodnem parku. Iz Slovaške so lani izvozili 20 000 zajcev in 40 000 jerebic, predvsem v Francijo. Za živega zajca so prejeli po 17,50, za živo jerebico pa po 7,35 dolarjev.

Novi letonski lovski zakon predvideva izplačilo premij za vsakega, ki sodeluje pri odkrivanju divjih lovcev. Premija znaša do 50 % od visokih glob, poleg tega pa še 30 % od vrednosti zaščenega plena in krzna.

Pred nekaj leti so v Sovjetski zvezi naselili iz amurskega področja poleg druge divjadi tudi vrsto divjega psička, podobnega kunam, (Marderhund), (Nyctereutes procynoides Gray), ki daje odlično krzno, se naglo razmnožuje, ne da bi povzročal škodo, ker je vsejeden. Naselili so ga povsod tam, kjer so bili pogoji zanj ugodni. Nova divjad se je hitro aklimatizirala in že prekoračila Vislo proti zahodu. Lanski prvi odlov je dal 7000 dragocenih kožuhov.

V Beli Rusiji so naselili več tisoč pižmovk, jelenov, zajcev in divjih prašičev. Bobrov je sedaj okrog 7000. Losov je bilo leta 1919 v področju Moskve samo 200, od takrat pa je stalež narasel na okrog 9000. V nekaterih okrajih živi do 30 losov na področju 1000 ha. Zajci dosežejo na poljedelskih področjih do 8 kg teže, planinski beli zajci do 5 kg, stepski zajci pa samo 2 kg. P.

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

ZA REDNE TEKME PSOV JE LED PREBIT

OLZ Celje je priredila v oktobru 1958 štiri tekme psov: Brakov jazbečarjev v Šmarjeti pri Celju, istega dne jamarjev v Šentjurju ob Južni železnici ter goničev v Šoštanju, teden dni kasneje pa v Laškem prav tako za goniče. O prvih dveh tekmah je že poročal Lovec v 10. številki, za preostali dve tekmi pa bi namesto samega poročila raje zapisal nekaj splošnih misli.

Na področju OLZ Celje tekme psov doslej niso zajemale širšega kroga lovcev, temveč pretežno nekaj stalno istih vodnikov. To pomanjkljivost in potreba po čim širšem šolanju psov je vodila OLZ k sklepu, da priredi omenjene štiri tekme. Tekma ptičarjev in šarivcev ni bila izvedena zaradi slabega odziva.

OLZ Celje ne le da je dobila boljši vpogled v kvaliteto psov pri delu, temveč, da strokovnjaki z ocenjevanjem tudi demonstrirajo zlasti mladim lovcem, kaka je naloga lovca vodnika do psa in kako naj ga sistematično v posameznih prvinah popravi.

Občni zbor OLZ je poleg tega sprejel sklep, da se mora vsak lovec pripravnik udeležiti vsaj ene tekme ali ocene psov in ob izpitu predložiti potrdilo o taki udeležbi. Prijave lastnikov psov na teh štirih tekmah so bile zadovoljive, saj je sodelovalo približno 45 psov in nad 130 lovcev.

Večina vodnikov dejansko ni vedela, kako pravzaprav poteka takšna tekma in kaj se na tekmi zahteva. Večina je bila mnenja, da se zahteva nekaj posebnega, vrhunsko delo ali celo

umetnost. Prav ta nejasnost je vzrok, da udeležba ni bila še boljša.

Kot uvod k tekmam so sodniki pojasnili, kako se pripravimo na delo za iskanje, gonjo in krvni sled. Ko je prvi pes dvignil zajca, ga gonil in prignal na stojišče ali se vrnil na odpoklic, se je vsem zjasnilo, da je tekma dejansko vsakdanje delo na lovu in koristno navodilo vodniku. Preizkušnja na krvnem sledu pa je jasno pokazala, da sama zasnova ne zadostuje,

ampak je vsaj pri večini psov delo odvisno od vaje.

K sami organizaciji tekem pa bi bilo pripomniti: LD, na katere področju se tekma vrši, naj skupno z OLZ izbere primerno lovišče, ki je primerno bogato z divjadjo in ga vsaj teden pred tekmo ne vznemirjajo gobarji ali spravljalci stelje. Organizator naj pa ne pozabi pravočasno preskrbeti krvi jazbeca, lisice in nekaj mačk.

Karl Koren, član LD
Polzela

Občni zbor Lovske zveze Murska Sobota v nedeljo 17. V. 1959 v Murski Soboti

Poleg 75 delegatov, ki so zastopali vseh 38 področnih lovskih družin, se je zbora udeležil tudi zastopnik Lovske zveze Slovenije tov. Ljuban Zadnik. Občni zbor je vodil tov. Karel Barbarič.

Poročilo upravnega odbora Zveze za preteklo lovsko leto je podal predsednik Zveze tov. Evgen Cug, ki je podrobno analiziral delovanje lovskih družin in Zveze v preteklem lovskem letu. Ob začetku je ugotovil, da nekaj lovskih družin nezadostno sodeluje zlasti pri gradnji Pomurskega lovskega doma. Dotok novih članov je še vedno izredno velik, predvsem v družine, ki so gospodarsko in organizacijsko močne. V nekaterih LD je z ozirom na zmogljivost lovišča članov že preveč. Kmetov in uslužbencev je skoraj 5% vsega članstva. Disciplina pri nekaterih LD je padla. Velika večina članstva se je vključila v strelske družine. Dobri odnosi med strelsko in lovsko organizacijo imajo že vidne uspehe pri zaščiti ptic pevk.

Lovske družine so imele v preteklem letu za 41 % več dohodkov in za 18 % več izdatkov v primeri s predlanskim. Čisto premoženje LD je od predlanskega leta naraslo za 10 %.

V preteklem letu je bilo odstreljene in odlovljene za 33 % več srnjadi, za 4 % več zajcev, za 23 % več fazanov in za 68 % več jerebic.

Od celotne uplenjene divjadi je bilo prodanih lovski zadrugi 72 % zajcev, 56 % fazanov, 29 % jerebic in 69 % srnjadi. Od skupne prodane divjadi pa vsaj 90 % lovski zadrugi.

Letošnji spomladanski stalež je pri srnjadi večji za 15 %, pri zajcih za 3 %, pri fazanih za 35 % in pri jerebicah za 50 %.

Še vedno so lovske družine, ki posvečajo premalo pozornosti izpolnjevanju obrazcev »Spomladanski stalež in odstrel«.

Občni zbori lovskih družin iz leta v leto bolj potekajo. Vendar nekateri upravni odbori še vedno nimajo pravilne razdelitve dela, tako da sloni delo na enem samem človeku.

Največji problem v Pomurju je izreden razmah divjega lova. Po ugotovitvah LD je v eni lovni dobi uplenjenih po divjih lovcih vsaj 120 srnjadi, 500 zajcev in 1200 fazanov. Splošno mnenje je, da so zakonski predpisi glede zatiranja divjega lova premili in zato kazni neučinkovite. Največ zaslug pri zatiranju divjega lova imata postaji LM Ljutomer in Dobrovnik, ki sta pobrali v preteklem letu nad 40 pušk.

Drugi problem je administrativno poslovanje LD. Mnogi upravni odbori menijo, da je to nepotrebno zlo. Upravni odbor Zveze je zaradi nerednega

administrativnega poslovanja bil primoran kaznovati LD Selo, Mlajtinci, Gornja Radgona in Radovci.

Tretji problem je strokovna vzgoja mladih lovcev. Na izpitih v jesenskem in spomladanskem roku je izdelalo le 60 % kandidatov, popravni izpit je imelo 30 %, padlo pa je 10 %. Znanje kandidatov je pomanjkljivo in ne kaže izboljšanja. Večina družin ne posveča nobene skrbi pripravi kandidatov za izpite.

Športno streljanje na glinaste golobe je pri nas zavzelo velik razmah. Zveza gradi strelišče, ki ustreza mednarodnim predpisom in bo kmalu služilo svojemu namenu.

Lovske družine rede trenutno 131 pasemskih psov. Še vedno je nekaj takih LD, ki psa nimajo in v bodoči lovni dobi ne bodo mogle izvrševati lova. Zveza je priredila jesensko vzrejno in širšo poljsko tekmo ptičarjev, katere se je udeležilo 9 psov in spomladansko vzrejno tekmo ptičarjev z 19 psi. O šolanju in vzdrževanju psov je bilo več predavanj.

Inozemski lovski turizem v Pomurju še ni razvit.

Zveza je začela z gradnjo lovskega doma v Murski Soboti dne 1. aprila t. l. Predračunska vsota znaša 8 000 000 din, doslej pa je bilo zbrano blizu 1 500 000 dinarjev in približno toliko lesa, kolikor ga bo treba za celotno gradnjo.

V počastitev 40-letnice Partije in Skoja bo Zveza jeseni izvedla samostojen program.

Tajniško poročilo je podal tov. Zoltan Perš, blagajniško tov. Milan Sušteršič, poročilo nadzornega odbora tov. Franc Dečko, poročilo disciplinskega razsodišča pa tov. Janez Drvarič.

V razpravi so se poleg zastopnika LZS tov. Ljubana Zadnika oglasili tudi mnogi delegati lovskih družin. Jedro razprave je bila gradnja lovskega doma v Murski Soboti. Poleg obveznih anuitet LD izbira Zveza tudi prostovoljne prispevke. Ime Zveze (prej: Lovska zveza Murska Sobota) se je spremenilo v: Lovska zveza Pomurje. Posvetiti je vso pozornost zatiranju divjega lova, strokovni in politični vzgoji članstva, inozemskemu lovskemu turizmu, nabavi in šolanju pasemskih psov itd.

V novi upravni odbor so bili izvoljeni: za predsednika Evgen Cug, za tajnika Zoltan Perš, za blagajnika Milan Sušteršič ter Janežič Ivan, Karel Barbarič, Mirko Rajh, Vlado Jezovšek, ing. Vlado Škerget, Ciril Grosičar, Alojz Jureš, Ludvik Marič, Jože Zrim, Jože Farič, Anton Slogovič, Geza Fujs, Karel Kološa in Štefan Hajduk.

Franc Poredoš

Lovska družina Orlica

Šest let plodnega dela, je dne 15. III. 1959 izmed prvih sedem družin mariborskega okraja na svojem občnem zboru, uspešno zaključila. Sprejela je več sklepov: rajonizacija revirja, prenos dela na mlajše lovce, pravičen odstrel in gojitev, strumna organizacija dela, pravilno vodenje administracije, disciplina.

Lastna lovska kočja v surovem stanju že stoji in bo prihodnje leto že opremljena.

Dosedanji odbor je bil ponovno izvoljen za sledeče gospodarsko leto.

Peter Satur

Nekaj podatkov o Lovski družini Šoštanj-Topolščica

LD Šoštanj — Topolščica šteje 40 rednih in enega častnega člana. Lovišče obsega 6075 ha in leži pretežno v sredogorju s povprečno višino 1100 m. Od čisto nižinskih predelov v Šaleški dolini sega preko Loma po grebenu preko Kramarce na Smrekovec. Od tu se spušča v Zaloko in se preko Skorne in doline ob Paki končuje v Lokovici.

Lovišče ima vso divjad od poljskih jerebic in fazanov do ruševca. V zadnjih letih se je močno popravil stalež črne kuretnice. Preteklo pomlad smo imeli zaslišanih 15 divjih petelinov. Opazili smo tudi, da se petelin pomika v nižje predele in da se zopet pojavlja v delu lovišča, iz katerega je izginil pred približno 8 do 12 leti.

Zajčji stalež je zadovoljiv.

Stalež gamsov cenimo na okoli 40. Večina teh se zadržuje v Brložkih pečinah in pa v Križki gori. Del gamsov, kakih 10, pa je na Lomu (884 n/m višine).

Večinoma pa prevladuje v lovišču srnjad. Pregled odstrela za leto 1957 je pokazal, da je padlo skupno 38 srnjadi, od tega polovica srnjakov in polovica srn z mladiči. Preteklo leto je bilo uplenjenih 30 srnjadi. Sicer pa smo se držali načel gojitvenega odstrela zadnjih 7 let. Uspeh te gojitve se je že pokazal.

Družina ima svojo lovsko kočjo v Slanici, ki leži nekako v sredini gozdnatih predelov lovišča, komaj uro hoda od Šentvida. Letos nameravamo dokončati plot in napeljati vodovod.

Del lovišča in to predvsem Brložko, Kal in pa predeli okoli Rebršaka so precej odročni in zato slabše nadzirani. Tukaj smo našli v preteklih letih več poginule srnjadi, zastreljene po divjih lovcih. Po večletnem trudu smo pred tedni le prijeli divjega lovca. Naglasiti pa moram, da

ima ravno ta del lovišča odlične pogoje za življenje srnjadi. Prevladujejo namreč mešani gozdovi z bogato podrastjo in z mnogimi že delno zaraščenimi posekami.

Uvodoma sem omenil, da so v lovišču ruševci, in sicer na Smrekovcu, kjer smo enega tudi odstrelili. Omeniti je še treba, da je sedaj disciplina med lovci res vzorna in da vladajo pravi tovariški odnosi. Udeležba na brakadah je zadovoljiva, pa tudi sicer lovci često zahajajo v lovišče na kontrolne obhode.

Dr. Dečko Drago
LD Šoštanj-Topolščica

Zgradba lovskega doma

Na občnem zboru v letu 1957-58 je lovska družina sklenila, da zgradi v bodočem lovskem letu lovski dom za večjo povezavo članstva in gojitev divjadi.

Na lepem travniku »Trojne« nad Dobrno, na križišču Trojne stoji naš dom.

Lepega sončnega dne 17. IX. 1958 je bila otvoritev s precej bogatim sporedom, kakor streljanje na bežečega zajca, streljanje na srnjaka, salve itd.

Mimo članov lovske družine so nam priskočili na pomoč Turistično društvo v Dobrni, Zdravilišče Dobrna in pionirji doma Mihe Pinter v Dobrni. Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Vabimo lovce, da obiščejo naš lovski dom in bomo veseli vsakogar, naj si bo član turističnega društva, planincev ali pionirjev, če si bo našel v njem udobno zatočišče in miren počitek.

Viljem Jonke
LD Dobrna

MALI OGLASI

Prodám 6 let staro kratkolako jazbečarko Bašto z dobro oceno; glej Lovec 1959/10 str. 299, ter par letošnjih mladičev iste pasme. Ozbalt Fajmut, Legen 125, p. Slovenj Gradec.

UMRLI SO:

Tone Šolar p. d. Gregorjevec iz Rovt, član LD Kropa, star 54 let;
Dr. Jože Kavčič, član stola sedmorice v p., član LD Križevci-Ljutomer, Malgajev borec, pokopan v rojstnem Šentjurju pri Celju;

Jože Ocvirk, član LD Jurklošter pri Laškem, star 71 let, lovec od leta 1929;

Alojz Povše, član LD Mirna peč.

Prodám hamerles bokarico — 16 × 5.6 z daljnogledom, in 2 leti starega braka jazbečarja, z rodojnikom. Ivan Jelenc, Železniki, Gorenjsko.

Zamenjam lovsko puško polrisanico petelinko, kalibra 16 — 8 × 57 z menjalnimi cevmi za črni smodnik, v odličnem stanju, s 50 naboji, za enako, za brezdimni smodnik. Ev. razliko doplačam. Ponudbe na Ambrožič Ivan, Fužine 7, p. Gorenja vas, nad Šk. Loko.

Zamenjam hamerles bokarico z montiranim daljnogledom v brezhibnem stanju, kal. 16 × 6,5 × 70 za bokarico hamerles 16 × 16 ali 12 × 12, ki mora prav tako biti brezhibna. Ponudbe na naslov Samec Ivan, Vojnik pri Celju

Prodám braka-jazbečarja, starega 11 mesecev ali zamenjam za posavca. Adolf Čop, Podkum 12.

Prodám tri po tri mesece stare ostrodlake črne lovske terijerje. Svetin Andromako, Guncleje 12, p. Šentvid nad Ljubljano.

Lovsko sobo, prav dobro ohranjeno, ugodno prodamo. Vprašati Lovska družina Ptuj — Jugović, telef. 23.

»Puškarna« Kranj obvešča vse lovce in ljubitelje strelnega športa, da izdelujemo sledeče orožje: »Hamerles« puške vseh kalibrov, »Grener« puške vseh kalibrov, Lovske karabinke »Mauser« in »Manlicher« ter zračne puške izvedbe »Kranj«.

Popravljamo in predelujemo vse vrste orožja.

PUŠKARNA

obrtno podjetje za izdelavo lovskega in športnega orožja
KRANJ

PRVA LOVSKA RAZSTAVA IN RAZSTAVA TROFEJ Nemške demokratične republike bo v Leipzig - Markkleeberg-u od 23. avgusta do 13. septembra 1959. V tem času bo tam tudi Leipziški jesenski velesejem, ki bo v prvih dneh septembra.